

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ
VE VĚCI SPRÁVNÍHO VYHOŠTĚNÍ**

Autor práce: Jaroslava DOLEJŠÍ
Studijní obor: Bezpečnostně právní studia ve veřejné správě
Forma studia: kombinované studium
Vedoucí práce: JUDr. Jozef BANDŽAK
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu BANDŽAKOVI za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	8
2 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ NA ÚSEKU POBYTU CIZINCŮ	9
2.1 Obecná charakteristika správního řízení	10
2.2 Řízení vedená dle správního řádu	12
2.3 Subjekty správního řízení	13
2.4 Účastníci správního řízení	14
2.5 Průběh správního řízení	15
2.6 Lhůty ve správním řízení	18
2.7 Rozhodnutí ve správním řízení	19
2.8 Náklady správního řízení	21
2.9 Výkon rozhodnutí	22
3 ŘÍZENÍ DLE ZÁKONA O POBYTU CIZINCŮ	23
3.1 Schengenský informační systém	24
3.2 Správní vyhoštění	25
3.3 Podmínky pro uložení správního vyhoštění	26
3.4 Posuzování přiměřenosti	37
3.5 Doba po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území	40
3.6 Lhůta k vycestování	40
3.7 Výkon rozhodnutí	41
3.8 Vztah k řízení o mezinárodní ochraně	41
3.9 Soudní přezkum	43
3.10 Řízení o zrušení platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění	44
4 OZNAČENÍ CIZINCE ZA NEŽÁDOUCÍ OSOBU	46
5 ZAJIŠTĚNÍ	47
6 NÁKLADY SPRÁVNÍHO VYHOŠTĚNÍ.....	51
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
ABSTRAKT	61
ABSTRACT	62

ÚVOD

Bakalářskou práci „SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCI SPRÁVNÍHO VYHOŠTĚNÍ“ je možno pojmut jako teoretickou práci, zpracovanou na základě prostudované aktuální dostupné literatury k danému tématu, platných právních předpisů České republiky, Evropského společenství, Evropské unie a Schengenské úmluvy, dále na základě odborné profilace a bohatých osobních praktických zkušeností. Zmíněnou problematikou se zabývám již řadu let. Jsem služebně zařazena jako vedoucí skupiny kontroly pobytu u Inspektorátu cizinecké policie Příbram Oblastního ředitelství služby cizinecké policie Praha. Vzhledem ke stále vysokému počtu cizích státních příslušníků, kteří přijíždí a zdržují se na území České republiky, jsou represivní opatření vůči těmto cizincům nezbytná jak ze sankčního a zákonného, tak zejména z preventivního důvodu. Za porušování podmínek pobytu, které jsou cizincům stanoveny zákonem číslo 326/1999 Sb.,¹ o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o pobytu cizinců), jsou vůči cizincům na území České republiky vyvozovány závěry a postihy, od domluvy po správní vyhoštění, jehož podrobnějším popisem se budu následně ve své práci zabývat.

Úvodem je zpracována obecná charakteristika správního řízení, zabývající se teoretickou oblastí. Na základě přijetí zákona číslo 500/2004 Sb.,² správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád), který je účinný od 1.1.2006, došlo k zásadním změnám v celé oblasti správního řízení. V uvedeném správním řádu je vyjádřena zásada subsidiarity správního řádu jako obecného procesního předpisu ve veřejné správě. Zvláštní zákony mohou pak stanovit postup odlišný od správního řádu, tak je tomu například i v ustanoveních zákona o pobytu cizinců.

V další části je podrobně řešeno řízení dle zákona o pobytu cizinců, kdy správní orgány jsou především povinny v celé řadě případů posuzovat přiměřenost mezi důvody a důsledky svého rozhodnutí, zejména z hlediska jeho dopadu do soukromého a rodinného života cizince. Jeho aplikace předpokládá, že opatření omezující lidská

¹ Zákon číslo 326/1999 Sb., *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 1999, částka 106, ze dne 23. prosince 1999, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1999/zakon_12.html#castka_106.

² Zákon číslo 500/2004 Sb., *správní řád, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 174, ze dne 24. září 2004, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/zakon_09.html#castka_174.

práva a svobody, mezi něž patří i svoboda pohybu a pobytu, nesmějí svými negativními důsledky přesahovat pozitiva, která představují veřejný zájem na těchto opatřeních. Dále je zde uvedená problematika rozpracována ve vztahu k Schengenském prostoru a ke členství v Evropské unii.

Dále je zmíněn pojem nežádoucí osoba, kterým se rozumí cizinec, jemuž nelze umožnit vstup na území z důvodu, že by tento cizinec při pobytu na území mohl ohrozit bezpečnost státu, veřejný pořádek, ochranu veřejného zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých nebo obdobný zájem chráněný na základě závazku vyplývajícího z mezinárodní smlouvy. Cizinec označený za nežádoucí osobu je evidován v evidenci nežádoucích osob v cizineckém informačním systému.

Otázka zajištění cizince za účelem správního vyhoštění a zajištění cizince za účelem předání (podle mezinárodní smlouvy nebo předpisu Evropského společenství) nebo průvozu je řešena v další části. Tento institut byl dříve cizinci zneužíván a to tím způsobem, že po umístění do zařízení pro zajištění cizinců, tento si cíleně požádal o udělení mezinárodní ochrany (dříve o azyl) a to z důvodu, aby byl z uvedeného zařízení předán Ministerstvu vnitra Odboru azylové a migrační politiky. Zde po vyřízení prvotních úkonů byl cizinec propuštěn, pokud měl zabezpečeno ubytování v soukromí. Řízení ve věci žádosti o udělení mezinárodní ochrany včetně všech opravných prostředků trvá dlouhou dobu, často i několik let. Cizinec se tak dále volně pohyboval po území České republiky, pouze s uděleným vízem za účelem podání žádosti o mezinárodní ochranu. Novelou zákona o pobytu cizinců byla v současné době konkretizována skutečnost, že pokud cizinec podá v zařízení pro zajištění cizinců prohlášení o mezinárodní ochraně, není sama o sobě důvodem pro ukončení zajištění.

V další části je uvedena problematika úhrady nákladů spojených se správním vyhoštěním, kde je definován rozsah nákladů, povinné subjekty a rozhodování o vzniku povinnosti konkrétního subjektu tyto náklady hradit. V rámci nyní projednávané novelizace je navrhován způsob posílení efektivity vymáhání těchto nákladů spočívajících v zabránění vstupu na území těm cizincům, kteří neuhradili náklady spojené se správním vyhoštěním. I v této oblasti vidím prostor pro důslednější realizaci tohoto opatření třeba i cestou mezinárodní spolupráce na úrovni zastupitelských úřadů jednotlivých států.

V závěrečné části je shrnuta projednávaná problematika ve vztahu k území České republiky i k Schengenskému prostoru. S ohledem na vývoj některých dalších norem v rámci Evropské unie, například návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o vízovém informačním systému – VIS a výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy, návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních standardech a postupech členských států v případě návratu nelegálně pobývajících příslušníků třetích zemí, lze očekávat nutnost dalších novelizací zákona o pobytu cizinců. Závěrem jsou shrnuty nedostatky současné legislativní úpravy v cizinecké problematice a nastíněna možná řešení uvedené oblasti.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bakalářské práce se věnuje problematice represivních opatření ve vztahu k neoprávněnému pobytu cizinců na území České republiky. Jedná se zejména o represivní opatření za porušení podmínek, které cizincům pobývajícím na území České republiky stanoví zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

Cílem bakalářské práce není podat detailní a vyčerpávající souhrn všech informací o správních řízeních a postupech, vztahujících se k tématu správního řízení ve věci správního vyhoštění, neboť to s ohledem na omezený rozsah bakalářské práce není ani možné. Jejím účelem je poskytnout ucelený přehled základních legislativních oprávnění a opatření v uvedené problematice a napomoci tak ke snazší orientaci v již zmiňovaném základním tématu.

S přístupem České republiky do Schengenského prostoru, kdy se jedná zejména o volný pohyb osob po tomto prostoru, je problematika kontroly oprávněného pobytu cizince na území a jeho případné řešení stále aktuálnější otázkou i s pohledem do budoucna, kdy této problematice bude třeba věnovat stále větší pozornost.

Institut správního vyhoštění představuje zásadní a determinující faktor života mnohých migrantů na našem území. Správní vyhoštění ve své podstatě znamená ukončení pobytu cizince na území České republiky na základě rozhodnutí cizinecké policie.

Uvedená práce je v současné době dostatečnou výchozí studií v oblasti spojené s vedením správního řízení ve věci správního vyhoštění s tím, že zpracovaná problematika podléhá častým změnám a aktuálnost stávajícího textu je časově omezena.

2 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ NA ÚSEKU POBYTU CIZINCŮ

Pobyt cizinců v České republice se řídí zákonem číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o pobytu cizinců) a dále také zákonem číslo 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu).³

Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. Dle zákona o pobytu cizinců rozeznáváme následující kategorie cizinců pobývajících v České republice:

- občané zemí Evropské unie, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska (zkráceně „občané Evropské unie“) a jejich rodinní příslušníci,
- občané zemí mimo Evropskou unii (zkráceně „občané třetích zemí“),
- cizinci bez ohledu na hranice – registrovaní žadatelé o azyl, cizinci pobývající v České republice v rámci dočasné ochrany, nelegálně pobývající cizinci.⁴

Počet legálně usazených cizinců na území České republiky přesáhl podle údajů Služby cizinecké policie hranici 430 tisíc. Pořadí nejpočetnějších skupin cizinců podle státního občanství nevykazuje poslední dobou výraznější změny. Mezi cizinci dominují občané Ukrajiny, s více než 30 %, následují občané Slovenska (17 %), Vietnamu (14 %), Ruska (6 %) a Polska (5 %). Z hlediska územního rozmístění patří mezi regiony s největší koncentrací cizinců Praha a Středočeský kraj, s odstupem následují kraje Jihomoravský a Ústecký.⁵

Obsah bakalářské práce je věnován především správnímu právu procesnímu se zaměřením na řízení ve věci správního vyhoštění vedená dle zákona o pobytu cizinců.

³ Zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 1999, částka 106, ze dne 23. prosince 1999, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1999/zakon_12.html#castka_106>.

⁴ Souborné informace, ročník 2009. Souborné publikace, kód publikace 1414-09, *Cizinci v České republice 2009*, Praha : Český statistický úřad, 2009. 20-21s. ISBN 978-80-250-1993-1.

⁵ Souborné informace, ročník 2009. Souborné publikace, kód publikace 1414-09, *Cizinci v České republice 2009*, Praha : Český statistický úřad, 2009. s. 24, ISBN 978-80-250-1993-1.

2.1 Obecná charakteristika správního řízení

Pod pojmem **správní řízení** se obecně rozumí „postup správních úřadů a orgánů právnických osob veřejného práva směřující k vydání správního aktu, případně též jiné formy správní činnosti, dotýkající se práv, právem chráněných zájmů nebo povinností fyzických a právnických osob, a dále postup směřující k nucenému výkonu povinností vyplývajících ze správních aktů, případně jiných forem správní činnosti.“⁶ Řízením je jednak postup zaměřený na stanovení či zjištění práv či povinností osob formou správního aktu, jednak postup při nuceném výkonu takového aktu. Správní řád definuje správní řízení v § 9 jako postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva nebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.⁷

Správní řád vychází z některých základních **zásad**, které vyplývají z ústavních předpisů, zejména hlavy páté Listiny základních práv a svobod (právo na soudní a jinou právní ochranu)⁸, zákonů vztahujících se k řízení, zobecněné judikatury. Tyto zásady vyjadřují hlavní rysy řízení a jsou východiskem pro interpretaci jednotlivých ustanovení upravujících průběh správního řízení. Jsou-li základní zásady upraveny přímo v právních normách, má jejich porušení důsledky porušení těchto norem. Základní zásady se často vyskytují v protikladných dvojicích, což odráží rozdíly v jednotlivých řízeních.

Příkladem může být **zásada dispoziční** a **zásada oficiality**, týkající se zahájení a provádění řízení. Při uplatnění dispoziční zásady se řízení zahajuje z podnětu účastníka, bez jeho návrhu nemůže správní orgán ve věci jednat. Účastník řízení může svůj návrh až do právní moci rozhodnutí vzít též zpět. Při uplatnění zásady oficiality zahajuje řízení a vymezuje jeho předmět správní orgán z úřední moci. Řízením zahajovaným z úřední povinnosti je např. řízení o správním vyhoštění dle § 118 a následujících zákona o pobytu cizinců nebo řízení o uložení pokuty za správní delikt.

⁶ JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008. (Beckova edice komentované zákony). s. 30, ISBN 978-80-7179-784-5.

⁷ JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008. (Beckova edice komentované zákony). s. 29, ISBN 978-80-7179-784-5.

⁸ Ústavní zákon číslo 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1993, částka 1, ze dne 28. prosince 1992, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:

Další dvojici tvoří **zásada materiální pravdy** a **zásada formální pravdy**, které se týkají rozsahu, v jakém je správní orgán v řízení povinen zjišťovat stav věci. Podle § 3 správního řádu postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu nezbytném pro soulad úkonu správního orgánu se zásadami vyjádřenými v § 2 správního řádu (zásada zákonnosti, zásada subsidiarity, zásada ochrany dobré víry, nestranného postupu a legitimního očekávání). Takto je v současné době ve správním řádu vyjádřena zásada materiální pravdy. Ve sporném řízení, upraveném v § 141 správního řádu, se naopak uplatní zásada formální pravdy.

Odpovědnost za shromažďování důkazů se týkají **zásady vyšetřovací a projednací**. Podle správního řádu nese odpovědnost za shromažďování podkladů pro rozhodování správní orgán, účastník je současně oprávněn navrhnout důkazy na podporu svých tvrzení (§ 52 správního řádu). Uplatnění zásady vyšetřovací je výraznější v řízeních vedených z moci úřední, jejichž výsledkem má být uložení povinnosti účastníku řízení (např. řízení o správním vyhoštění). V těchto řízeních je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, jemuž má být povinnost uložena.

Správní řízení je rovněž ovládáno **zásadou přiměřenosti**, která nabývá na významu především v případech uplatnění správního uvážení. Princip přiměřenosti, který předpokládá, že opatření omezující základní lidská práva a svobody nesmějí svými negativními důsledky přesahovat pozitiva, která představuje veřejný zájem na těchto opatřeních, je jedním ze základních znaků právního státu.⁹

Zásada legality je formulována v § 2 odst. 1 správního řádu tak, že správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

Zásada subsidiarity je vyjádřena v § 2 a § 6 správního řádu. Dle této zásady správní orgán uplatňuje svou pravomoc v rozsahu, v jakém mu byla svěřena. Do práv dotčených osob může zasahovat jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném

http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1992/zakon_2.html#castka_1>.

⁹ *Nález Ústavního soudu č. 159/1998 Sb., ze dne 13. května 1998 ve věci návrhu na zrušení § 14 odst. 1 písm. f) a odst. 4, § 15 odst. 2 a § 16 odst. 3 zákona č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky, v platném znění*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1998, částka 55, ze dne 13. července 1998, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW:

http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1998/zakon_07.html#castka_55>.

rozsahu. Zvláštní zákony mohou stanovit postup odlišný od správního řádu.

V § 2 odst. 4 správního řádu jsou formulovány zásady **nestranného postupu a legitimního očekávání**. Dle tohoto ustanovení správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Cílem těchto zásad je zajištění materiální rovnosti účastníků řízení. Část úpravy obsažené v § 2 odst. 4 správního řádu bývá též někdy označována jako **zásada rozhodování v souladu s veřejným zájmem**. Prosazování veřejného zájmu musí být spojeno s nestranností veřejné správy a s proporcionalitou jejího rozhodování. Veřejný zájem vyplývá z práva a správní politiky ve vztahu k projednávané věci. Konkrétní podoby nabývá na základě komplexního posouzení z různých hledisek a podle úkolů správy v oblastech sociální, ekonomické, kulturní apod.¹⁰

V § 4 správního řádu je vymezena **zásada součinnosti** s dotčenými osobami, její součástí je i poučovací povinnost správního orgánu. Správní orgán je povinen poskytnout dotčené osobě v souvislosti s prováděným úkonem přiměřené poučení o jejich právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné. Správní orgán je povinen umožnit dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy

2.2 Řízení vedená dle správního řádu

Základním pramenem úpravy **správního řízení** je v současné době zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, který byl publikován ve Sbírce zákonů České republiky 24. září 2004, částka 174 a účinnosti nabyl dne 1. ledna 2006.¹¹

Působnost správního řádu je vymezena v jeho § 1, upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územích správních celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy.

¹⁰ JEMELKA, L., PONĎĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008. (Beckova edice komentované zákony). s. 68, ISBN 978-80-7179-784-5.

¹¹ Zákon číslo 500/2004 Sb., *správní řád, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 174, ze dne 24. září 2004, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/zakon_09.html#castka_174>>.

Pro aplikaci správního řádu na řízení vedená podle zákona o pobytu cizinců lze na základě výše uvedeného vyvodit následující závěry. Část řízení (např. řízení o správním vyhoštění) je vedena podle správního řádu a zákon o pobytu cizinců obsahuje pouze některá ustanovení ke správnímu řádu speciální. Kromě § 169 zákona o pobytu cizinců, který je výslovně označen jako „odchyly od správního řádu“, se jedná i o některá další ustanovení, např. ustanovení vztahující se k formě rozhodnutí, vykonatelnosti rozhodnutí o správním vyhoštění, právní moci rozhodnutí o úhradě nákladů spojených se správním vyhoštěním, rozsahu identifikačních údajů účastníků, způsobilosti k právním úkonům. Speciální úprava provedená v § 169 zákona o pobytu cizinců se týká stanovení lhůt pro rozhodnutí, u rozhodnutí o správním vyhoštění je odchýlně stanovena též lhůta pro podání odvolání, která činí 5 dnů (§ 169, odst. 6).¹²

2.3 Subjekty správního řízení

Subjekty správního řízení jsou rozhodující správní orgány, účastníci správního řízení, další osoby zúčastněné na správním řízení (např. svědci, znalci, tlumočníci), případně dotčené orgány (§ 136 správního řádu). Věcná příslušnost správních orgánů je dána zákonem, případně na základě zákona (§ 10 správního řádu).

Existuje-li v rámci jednoho správního úřadu více správních orgánů, určuje konkrétní orgán příslušnost funkční. Otázka funkční příslušnosti je řešena v rámci Policie České republiky při rozhodování podle zákona o pobytu cizinců, když v § 164 jsou vymezeny kompetence oblastního ředitelství služby cizinecké policie a jeho dislokovaných pracovišť.

Vztah předmětu řízení ke správnímu orgánu v určitém místě určuje příslušnost místní. Zákon o pobytu cizinců stanoví v § 161 odst. 2 místní příslušnost správního orgánu podle místa, kde je cizinec hlášen k pobytu.

Správní orgán činí své úkony prostřednictvím úředních osob. V rámci služby cizinecké a pohraniční policie je okruh oprávněných úředních osob v současné době určen rozkazem ředitele služby cizinecké a pohraniční policie a rozkazy ředitelů

¹² HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 17, ISBN 80-7251-227-7.

oblastních ředitelství služby cizinecké policie.

Podle § 15 odst. 4 správního řádu se o tom, kdo je v dané věci oprávněnou úřední osobou, provede záznam do spisu a správní orgán o tom účastníka řízení na požádání informuje. Pokud je oprávněných úředních osob v jednom případě více (tato situace je zejména pro oddělení cizinecké policie typická), měl by záznam obsahovat i uvedení úkonů, k nimž je tato osoba oprávněna, resp. časové vymezení tohoto oprávnění.

2.4 Účastníci správního řízení

Kdo je **účastníkem správního řízení** upravuje obecně § 27 správního řádu, „hlavními“ účastníky jsou v řízení o žádosti žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu a v řízení z moci úřední osoby, kterým má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají nebo nemají.

Účastníky správního řízení jsou též další osoby, které mohou být rozhodnutím přímo dotčeny na svých právech nebo povinnostech, někdy se pro tyto osoby používá termín „vedlejší“ účastník.

V řízení podle zákona o pobytu cizinců zahajovaných na žádost je v praxi obvykle účastníkem pouze žadatel. Výjimku tvoří řízení o udělení povolení k pobytu z důvodů sloučení s občanem České republiky. V těchto případech je obvykle přiznáváno postavení účastníka též druhému z manželů, nezletilému dítěti případně druhému z rodičů nezletilého dítěte. Rovněž v případech řízení o správním vyhoštění, kdy cizinec má rodinné vazby k občanům České republiky, je v praxi postavení účastníků řízení přiznáváno těmto rodinným příslušníkům. Tyto osoby mají postavení účastníků podle § 27 odst. 2 správního řádu.

Specifickým problémem řízení podle zákona o pobytu cizinců je otázka totožnosti účastníka řízení. Pro účely tohoto zákona je **totožnost** definována v jeho § 177 odst. 1. Rozumí se jí prokázání jména, příjmení, dne, měsíce a roku narození a státního občanství nebo posledního trvalého bydliště mimo území. Povinnost prokázat totožnost je upravena v § 103 písm. d) zákona o pobytu cizinců, kde jsou také uvedeny

doklady, jimiž tak lze učinit, například cestovní doklad. Problémy se zpravidla netýkají řízení zahajovaných na žádost cizince, neboť jako náležitost k většině žádostí je vyžadováno rovněž předložení cestovního dokladu. Problematická je situace v případě přijímání represivních opatření (především vydání rozhodnutí o správním vyhoštění) vůči cizincům, kteří nejsou držiteli žádného dokladu totožnosti. Reakcí na tuto skutečnost bylo doplnění odstavce 2 do § 177 zákona o pobytu cizinců. Dle tohoto ustanovení lze pro účely vyhoštění prokázání totožnosti nahradit daktyloskopickými otisky, obrazovým záznamem cizince a údaji, které policie k cizinci zjistila (v praxi údaje uvedené cizincem do protokolu nebo do žádosti o vydání náhradního cestovního dokladu). Tato úprava umožňuje vydat rozhodnutí o správním vyhoštění i tehdy, pokud není totožnost cizince jednoznačně prokázána. Možnost takového postupu by i s ohledem na ochranu práv třetích osob měla být využita pouze tehdy, pokud byly vyčerpány reálné možnosti ověření totožnosti cizince. Skutečnost, že cizinec uvedl v řízení o správním vyhoštění nepravdivé údaje o své totožnosti, je v praxi služby cizinecké a pohraniční policie nejčastějším důvodem pro obnovu řízení.¹³

2.5 Průběh správního řízení

Průběh správního řízení lze rozdělit na část do vydání rozhodnutí, opravné řízení a případně výkon rozhodnutí. Řízení se zahajuje na návrh účastníka správního řízení nebo z moci úřední správního orgánu. Návrh, kterým se zahajuje řízení, označuje správní řád jako žádost. Z úřední povinnosti se zahajují především řízení o uložení sankcí za porušení právních předpisů.

O **zahájení** řízení je správní orgán povinen uvědomit bezodkladně všechny jemu známé účastníky řízení (§ 47 odst. 1 správního řádu). Oznámení o zahájení řízení se vyhotovuje písemně nebo je lze učinit ústním prohlášením. Řízení o správním vyhoštění dle zákona o pobytu cizinců je však zahajováno zásadně písemně, neboť doručení oznámení o zahájení řízení je podmínkou pro případné zajištění cizince za účelem správního vyhoštění (§ 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců). Oznámení musí obsahovat označení správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci (nebo služební číslo) a podpis oprávněné osoby.

¹³ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 22, ISBN 80-7251-227-7.

V souladu se zásadou materiální pravdy postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Za tím účelem si správní orgán opatřuje **podklady**. Podle § 50 správního řádu jsou podkladem pro rozhodnutí zejména návrhy účastníků řízení, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z jeho úřední činnosti (např. pravomocná rozhodnutí z jiných jím vedených řízení), podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci (policie, soudy), jakož i skutečnosti obecně známé (tzv. notoriety). Pojem podklad je širší než důkaz, který je pouze jedním z možných podkladů. Podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje zásadně správní orgán. Na požádání účastníka může správní orgán připustit, aby za něj podklady pro vydání rozhodnutí opatřil účastník. Podmínkou je, že to nemůže ohrozit účel řízení. Příkladem může být předložení rodného listu dítěte účastníkem řízení o správním vyhoštění, ačkoli by si správní orgán mohl opatřit potřebné podklady od příslušné matriky. Účastníci řízení jsou povinni poskytovat správnímu orgánu při opatřování podkladů pro rozhodnutí potřebnou součinnost.

K provedení **důkazů** lze podle § 51 odst. 1 správního řádu použít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Dále správní řád obsahuje demonstrativní výčet důkazů, mezi nimiž uvádí listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek. Provádění těchto důkazů je upraveno v § 53 až 56 správního řádu.

Podle § 36 odst. 2 správního řádu mají účastníci řízení právo **vyjádřit** v řízení své stanovisko. V § 36 odst. 3 správního řádu je pak založeno právo účastníka řízení vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před jeho vydáním.

V § 50 odst. 4 správního řádu je upravena zásada volného hodnocení podkladů. Správní orgán je povinen přihlídnout ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci řízení. Správní orgán je povinen vyhodnotit všechny provedené důkazy. Úvahy použité při hodnocení důkazů musí být popsány v odůvodnění rozhodnutí.

V souvislosti s podklady pro rozhodnutí je třeba upozornit na ustanovení § 11 odst. 6 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů,

ve znění pozdějších předpisů,¹⁴ dle kterého žádné rozhodnutí správce nebo zpracovatele údajů, jehož důsledkem je zásah do právních a právem chráněných zájmů subjektu údajů, nelze bez ověření vydat nebo učinit výlučně na základě automatického zpracování **osobních údajů**, s výjimkou případu, kdy by takové rozhodnutí bylo učiněno ve prospěch subjektu údajů a na jeho žádost. To v praxi znamená, že pokud by se rozhodnutí opíralo o údaj v evidenci, například zařazení do evidence nežádoucích osob, je nutné si vyžádat též rozhodnutí, na jehož základě byl cizinec do evidence zařazen.

O ústním jednání, ústním podání, výslechu svědka, výslechu znalce, provedení důkazu listinou a ohledání, jakož i o jiných úkonech, při nichž dochází ke styku s účastníky řízení, se podle § 18 odst. 1 správního řádu sepisuje **protokol**. Protokol je důkazním prostředkem a podává důkaz o tom, co je v něm uvedeno.

V protokolu se uvádí zejména místo, čas (datum a hodina) a označení prováděných úkonů, údaje o přítomných osobách (účastníci řízení, právní zástupci, svědci, tlumočníci), vylíčení průběhu úkonů, označení správního orgánu a údaje o oprávněné úřední osobě, která úkon provedla. Součástí popisu průběhu úkonů by měl být i záznam o provedeném poučení účastníka nebo svědka o jeho právech a povinnostech. Protokol podepisují všechny osoby, které se jednání zúčastnily, a oprávněná úřední osoba. Případné odepření podpisu a jeho důvody se v protokolu zaznamenají. Osoby přítomné sepsání protokolu mohou proti jeho obsahu uplatnit před podpisem námitky. Další osoby, jichž se obsah protokolu přímo dotýká, mohou bezprostředně po seznámení s jeho obsahem podat proti jeho obsahu stížnost.

Podle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod¹⁵ má ten, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, právo na **tlumočníka**. Z užití pojmu jednání vyplývá, že právo na tlumočníka se týká veškeré komunikace s úřady, pokud má charakter úředního jednání. Toto právo se uplatňuje u orgánu, u něhož se jednání vede. Listina nestanoví, kdo nese náklady na tlumočníka. Jestliže účastník řízení prohlásí, že

¹⁴ Zákon číslo 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2000, částka 32, ze dne 25. dubna 2000, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/zakon_04.html#castka_32>.

¹⁵ Ústavní zákon číslo 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 1993, částka 1, ze dne 28. prosince 1992, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1992/zakon_2.html#castka_1>.

rozumí jazyku, jímž se řízení vede, a toto prohlášení stvrdí svým podpisem, nemůže se následně úspěšně dovolávat porušení svého práva vyplývajícího z ustanovení čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.¹⁶

Podle § 16 odst. 1 správního řádu se v řízení jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Účastníci řízení mohou jednat a písemnosti mohou být předkládány i v jazyce slovenském, který je tak zejména z historických důvodů postaven českému jazyku naroveň. Písemnosti vyhotovené v cizím jazyce musí účastník řízení předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu do jazyka českého.

2.6 Lhůty ve správním řízení

Ve správním řízení se rozlišují **lhůty** zákonné, tj. stanovené právním předpisem, a lhůty stanovené správním orgánem k provedení nějakého úkonu.

Pravidla pro počítání lhůt jsou upravena v § 40 správního řádu. Do běhu lhůty se nezapočítává den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty. Případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den. Lhůty určené počtem týdnů, měsíců nebo let končí uplynutím toho dne, který se svým označením shoduje se dnem, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty.

Správní řád stanoví rovněž lhůty správnímu orgánu, konkrétní lhůty pro vydání rozhodnutí v § 71. Správní orgán je primárně povinen vydat rozhodnutí bez zbytečného odkladu.

Zvláštní zákony mohou lhůty pro provedení úkonu účastníkem řízení či lhůty pro rozhodnutí stanovit odlišně od správního řádu. V nemalé míře této možnosti využívá zákon o pobytu cizinců, který takových ustanovení obsahuje celou řadu (například § 169 odst. 2).

¹⁶ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 31, ISBN 80-7251-227-7.

2.7 Rozhodnutí ve správním řízení

Rozhodnutí je výsledkem správního řízení. Správní orgán jím zasahuje do práv a povinností účastníků řízení tím, že je přiznává, resp. ukládá, odnímá, mění nebo potvrzuje. Z hlediska správního řádu lze rozlišovat rozhodnutí ve věci (meritorní) a rozhodnutí procesní (např. o vyloučení oprávněné úřední osoby, o ustanovení opatrovníka, o přerušení řízení). Rozhodnutí lze dále klasifikovat z některých dalších hledisek. Největší význam má rozlišení podle povahy právních účinků na rozhodnutí konstitutivní, kterými se zakládají, ruší nebo mění práva a povinnosti, a deklaratorní, autoritativně potvrzující existující práva nebo povinnosti.

Náležitosti rozhodnutí jsou upraveny v § 68 a 69 správního řádu. Rozhodnutí se člení na výrokovou část, odůvodnění a poučení o opravném prostředku.

Výroková část obsahuje jeden nebo více výroků. Ve výrokové části se přiznává účastníku řízení určité právo nebo se mu stanoví povinnost, nebo se závazně deklaruje existence určitého práva či povinnosti. Pokud se účastníku řízení ukládá povinnost, stanoví se ve výrokové části rovněž lhůta k jejímu splnění. Z výrokové části musí být patrné, jaká otázka byla předmětem rozhodování a na základě jakého ustanovení právního předpisu správní orgán rozhodl. Ve výrokové části se uvádějí rovněž identifikační údaje „hlavního“ účastníka řízení. Pouze výroková část rozhodnutí je závazná, schopná nabýt právní moci a vykonatelnosti.

Odůvodnění shrnuje výsledky řízení, jaký skutkový stav byl zjištěn, na základě jakých podkladů, jaké je právní posouzení věci, jakými úvahami byl správní orgán veden při hodnocení podkladů, jak se vypořádal s námitkami, návrhy a vyjádřeními účastníků. Správní orgán se musí zabývat všemi hledisky, které zákon pro správní uvážení stanoví. Odůvodnění není třeba tehdy, pokud správní orgán prvého stupně vyhoví všem účastníkům řízení v plném rozsahu.

Poučení o opravném prostředku obsahuje informaci o tom, zda je rozhodnutí konečné nebo zda se proti němu lze odvolat, v jaké lhůtě, který orgán o odvolání rozhoduje a ke kterému orgánu odvolání podat.

Rozhodnutí se vyhotovuje písemně, nestanoví-li zákon jinak. Správní řád v § 69

upravuje další náležitosti písemného vyhotovení rozhodnutí. V písemném vyhotovení rozhodnutí se (zpravidla v záhlaví) uvádí označení orgánu, který rozhodnutí vydal, číslo jednací, datum vyhotovení, označení účastníků řízení (ve výrokové části se uvádí pouze účastník řízení podle § 27 odst. 1 správního řádu). Rozhodnutí musí být opatřeno otiskem úředního razítka a podepsáno s uvedením jména, příjmení a funkce oprávněné úřední osoby.

Rozhodnutí se **oznamují** účastníkům řízení doručením stejnopisu písemného vyhotovení do vlastních rukou nebo ústním vyhlášením. Oznámením rozhodnutí počíná běžet lhůta pro odvolání.

Rozhodnutí nabývá postupně několik vlastností a to platnosti, právní moci, vykonatelnosti. Rozhodnutí je **platné** od okamžiku, kdy správní orgán sdělí účastníku řízení jeho obsah, tedy obvykle od doručení. Podmínkou **právní moci** je řádné oznámení rozhodnutí účastníkům řízení a skutečnost, že proti rozhodnutí nelze podat žádný opravný prostředek. Je-li více účastníků řízení, nabývá rozhodnutí právní moci dnem, kdy jsou uvedené podmínky splněny u posledního z účastníků. Rozhodnutí, proti nimž se nelze odvolat, nabývají právní moci dnem oznámení účastníkům řízení, ostatní marným uplynutím lhůty pro podání odvolání nebo vzdáním se práva na odvolání. Právní moc rozhodnutí zaniká spolu s jeho platností. Změnit nebo zrušit pravomocné rozhodnutí lze za podmínek stanovených zákonem obnovou řízení, v přezkumném řízení, na základě žaloby ve správním soudnictví nebo v řízení o ústavní stížnosti, případně též novým rozhodnutím ve věci. **Vykonatelnost** rozhodnutí je vlastnost vyjadřující způsobilost rozhodnutí vyvolávat jím předvídané právní účinky, tzn. je možno vykonávat přiznaná oprávnění, nutno plnit uložené povinnosti. Jde tedy vlastně o realizovatelnost či účinnost rozhodnutí.

Správní řízení je řízením víceinstančním. K přezkoumávání rozhodnutí dochází jednak na základě opravných prostředků, tedy podání účastníků, jednak prostřednictvím prostředků dozorcího práva z moci úřední. Opravné prostředky se rozdělují na řádné, podávané proti nepravomocným rozhodnutím (odvolání, rozklad, odpor) a mimořádné (obnova řízení). Platný správní řád vychází ze zásady dvouinstančního řízení. Základním řádným opravným prostředkem je **odvolání**. To lze podat proti každému rozhod-

nutí, nestanoví-li zákon jinak nebo pokud se účastník odvolání výslovně nevzdal.¹⁷

Řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí ústředního správního úřadu, ministra, státního tajemníka ministerstva nebo vedoucího jiného ústředního správního úřadu je **rozklad**. O rozkladu rozhoduje vedoucí tohoto orgánu, který nemůže tuto pravomoc přenést na jinou osobu. Předpokladem vydání rozhodnutí je návrh tzv. rozkladové komise.

Opravným prostředkem proti **příkazu** je **odpor**. Odpor může podat ten, komu se příkazem ukládá povinnost a to u orgánu, který příkaz vydal, podáním odporu se příkaz ruší a řízení pokračuje. Podaný odpor nelze vzít zpět. Na rozdíl od odvolání nepředpokládá správní řád možnost vzdát se práva na podání odporu.

Mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí je **obnova** řízení (§ 100, 102 správního řádu). Cestou obnovy řízení lze odstranit vady zjištění skutkového stavu (nebyly známy některé skutečnosti existující v době vydání rozhodnutí, provedené důkazy se ukázaly nepravdivými, bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem).

2.8 Náklady správního řízení

Úpravu **nákladů řízení** obsahuje správní řád v § 79. Správní orgán a účastník nesou zásadně náklady, které jim vznikly. Účastníkovi řízení, který vyvolal řízení porušením své právní povinnosti, uloží správní orgán povinnost nahradit náklady paušální částkou. Tato částka je stanovena v § 6 vyhlášky č. 520/2005 Sb.¹⁸ a činí 1 000,- Kč, resp. ve zvlášť složitých případech a při přibrání znalce 2 500,- Kč, při přibrání znalce z oboru psychiatrie 3 500 Kč. Za znalce nelze považovat tlumočníka.

Rozhodnutí ve věci nákladů může být buď samostatné nebo součástí výrokové části jiného rozhodnutí. V praxi se v některých případech jeví jako vhodnější vydání samostatného rozhodnutí o nákladech. To se týká zejména rozhodnutí o správním

¹⁷ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 38, ISBN 80-7251-227-7.

¹⁸ Vyhláška číslo 520/2005 Sb., *o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení*, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2005, částka 178, ze dne 28. prosince 2005, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: < http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/zakon_12.html#castka_178>.

vyhoštění, kde je stanovena speciální pětidenní lhůta pro odvolání, zatímco pro výrok o nákladech platí obecná patnáctidenní odvolací lhůta.

2.9 Výkon rozhodnutí

Vykonávací řízení je posledním, relativně samostatným, stadiem řízení. Výkon rozhodnutí je stanoven v § 103 a následujících §§ správního řádu. Pojmově vykonatelná jsou pouze taková rozhodnutí, kterými se účastníku řízení ukládá nějaká povinnost, nikoli rozhodnutí pouze povolující určité jednání nebo deklarující určité skutečnosti. Podmínkou výkonu rozhodnutí je skutečnost, že účastník řízení nesplnil vykonatelným rozhodnutím uloženou povinnost dobrovolně ve stanovené lhůtě.

3 ŘÍZENÍ DLE ZÁKONA O POBYTU CIZINCŮ

Zákon o pobytu cizinců obsahuje úpravu celé řady **správních řízení**. Na část z nich se vztahuje správní řád s drobnými odchylkami upravenými v zákoně o pobytu cizinců, u části z nich je vyloučena působnost části druhé a třetí správního řádu, postupuje se tedy kromě speciální úpravy provedené zákonem o pobytu cizinců obdobně podle části čtvrté správního řádu. Tato řízení jsou uvedena v § 168 zákona o pobytu cizinců.

Zákon č. 326/1999 Sb., poskytuje správním orgánům prostor pro **správní uvážení**, správní orgány jsou především povinny v celé řadě případů posuzovat přiměřenost mezi důvody a důsledky svého rozhodnutí, zejména z hlediska jeho dopadu do soukromého a rodinného života cizince. Jeho aplikace předpokládá, že opatření omezující základní lidská práva a svobody, mezi něž patří i svoboda pohybu a pobytu, nesmějí svými negativními důsledky přesahovat pozitiva, která představuje veřejný zájem na těchto opatřeních. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva rozhodnutí státních orgánů v oblasti cizineckého režimu musí být nezbytná v demokratické společnosti, tj. odůvodněna naléhavou sociální potřebou a zejména musí být přiměřená sledovanému legitimnímu účelu.¹⁹

Správní uvážení je též kombinováno s použitím některých neurčitých právních pojmů, mezi které patří především veřejný pořádek a bezpečnost státu. **Veřejný pořádek** lze velmi široce definovat jako stav, za kterého je dodržována soustava pravidel chování obsažených jak v právních normách, tak právem neupravených, jejichž zachování je dle obecného názoru lidí v určitém místě a čase nezbytnou podmínkou pokojného stavu.²⁰

Konkrétní obsah pojmu veřejný pořádek při aplikaci zákona o pobytu cizinců vychází z potřeby chránit veřejný zájem na úseku vstupu a pobytu cizinců na území České republiky. Vztahuje se tedy především k překračování státních hranic, dodržování podmínek pro pobyt cizinců na území České republiky, ale též k dodržování jiných právních norem cizinci. V neposlední řadě zahrnuje obranu před obcházením a zneuží-

¹⁹ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 55, ISBN 80-7251-227-7.

²⁰ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní

váním práv v oblasti pobytu cizinců.

Pojem veřejný pořádek je třeba posuzovat individuálně při aplikaci konkrétního ustanovení, a to v kontextu s ostatními důvody pro aplikaci konkrétního institutu. Některá jednání, která nepochybně lze označit za ohrožující či narušující veřejný pořádek (prokazování se padělanými či pozměněnými doklady, uvádění nepravdivých údajů v řízení apod.), jsou v zákoně o pobytu cizinců uvedena konkrétně. Typickým příkladem může být konstrukce ustanovení § 119 odst. 1 tohoto zákona.

3.1 Schengenský informační systém

Schengenský informační systém (dále jen SIS)²¹ je **informační systém**, jehož účelem je zajistit na územích členských států vysokou úroveň bezpečnosti v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva Evropské unie, včetně udržování veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku a zajišťování bezpečnosti a národní bezpečnosti, a uplatňovat ustanovení hlavy IV Schengenské prováděcí úmluvy²², pokud jde o pohyb osob na jejich územích. Prověřování v SIS je součástí bezpečnostní prověrky, kterou automaticky provádí a zobrazuje Cizinecký informační systém (dále jen CIS).

Smluvní strany vytvoří a budou udržovat společný informační systém SIS, který bude tvořen národními sekcemi v každé ze smluvních stran a centrální jednotkou, zajišťující společné technické funkce. Schengenský informační systém bude orgánům, které smluvní strany určí, poskytovat pomocí autorizované vyhledávací procedury **přístup k záznamům** o osobách a věcech, a to pro účely hraničních kontrol a jiných policejních a celních kontrol prováděných ve vnitrozemí podle vnitrostátních právních předpisů a v případě kategorie záznamů, o nichž pojednává článek 96²³ pro účely vydávání víz, vydávání povolení k pobytu a postupu vůči cizincům v souvislosti

akademie ČR, 2006. s. 56, ISBN 80-7251-227-7.

²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II). [cit. 2010-02.08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

²² Úmluva o provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie, Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, podepsané dne 19.6.1990, ve znění pozdějších předpisů, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5120&d=52877>>.

²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II), kapitola 1, článek 96. [cit. 2010-02.08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

s uplatňováním ustanovení této úmluvy týkajících se pobytu osob.²⁴

V souladu se svými vnitrostátními právními předpisy si členské státy prostřednictvím orgánů věcných pro tento účel, k těmto účelům zřízenými republikovými kanceláři SIRENE, vyměňují veškeré **informace** potřebné v souvislosti se zanášením záznamů a aby bylo možné přijmout odpovídající opatření v případech, kdy jsou osoby, jejichž údaje byly zaneseny do Schengenského informačního systému, nalezeny v důsledku vyhledávání v tomto systému. Takové informace se využijí pro účel, pro který byly předány.²⁵

Účelem SIS je v souladu s výše uvedenou Úmluvou o provedení Schengenské dohody a při využití informací poskytovaných systémem udržovat na území smluvních stran veřejný pořádek a bezpečnost, včetně bezpečnosti státu a uplatňovat ustanovení této úmluvy týkající se pobytu osob.²⁶

Cizinec je **zařazen** do SIS na základě rozsudku soudu České republiky o trestu vyhoštění nebo na základě rozhodnutí správního orgánu o správním vyhoštění s dobou zákazu vstupu nejméně na 1 rok.

Účelem záznamu v SIS ke konkrétnímu cizinci je odepřít vstup do Schengenského prostoru, neudělit vízum nebo ukončit pobyt v Schengenském prostoru.

3.2 Správní vyhoštění

Podle § 118 odst. 1 zákona o pobytu cizinců se **správním vyhoštěním** rozumí „ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území.“ Doba po kterou nelze umožnit vstup na území, je stanovena v rozhodnutí.

²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II), kapitola 1, článek 92. [cit. 2010-02.08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

²⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II), kapitola 1, článek 92, odst. 4. [cit. 2010-02.08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

²⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II), kapitola 2, článek 93. [cit. 2010-02.08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

K řízení o správním vyhoštění je příslušné oblastní ředitelství služby cizinecké policie a všechna jeho dislokovaná pracoviště podle § 164 zákona o pobytu cizinců. Řízení o správním vyhoštění se zahajuje z moci úřední.

3.3 Podmínky pro uložení správního vyhoštění

Důvody pro uložení **správního vyhoštění** jsou rozděleny podle druhu pobytu cizince na území. Cizinec pobývajícím na území v rámci povoleného trvalého pobytu je zákonem více chráněn než cizinec pobývajícím zde přechodně a lze jej vyhostit jen ve výjimečných případech. Pro účely správního vyhoštění se za přechodný pobyt na území považuje i neoprávněné zdržování se cizince na území nebo zdržování se cizince v tranzitním prostoru mezinárodního letiště anebo pobyt na vízum udělené podle zvláštního zákona, kterým je zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen zákon o azylu),²⁷ případně pobyt na základě zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.²⁸ I v rámci vyhoštění z přechodného pobytu jsou některé kategorie cizinců privilegované. Jedná se zejména o občany Evropské unie (dále jen EU) a jejich rodinné příslušníky a dále cizince pobývajícím na území na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem soužití rodiny, za účelem studia a povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU.

Neoprávněným pobytem se rozumí přítomnost státního příslušníka třetí země, který nesplňuje nebo přestal splňovat podmínky vstupu na území členského státu.²⁹ Členské státy mohou přijmout samostatné správní nebo soudní rozhodnutí nebo akt, kterým se vyhoštění nařizuje.³⁰

²⁷ Zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 1999, částka 106, ze dne 23. prosince 1999, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1999/zakon_12.html#castka_106>.

²⁸ Zákon číslo 221/2003 Sb., o dočasné ochraně, ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2003, částka 79, ze dne 31. července 2003, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2003/zakon_07.html#castka_79>.

²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, Úřední věstník Evropské unie L 348. s. 98 až 107 z 24. prosince 2008. článek 3, odst. 2. [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, Úřední věstník Evropské unie L 348. s. 98 - 107 z 24. prosince 2008. článek 8, odst. 3. [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

Správní vyhoštění z přechodného pobytu na území upravuje ustanovení § 119 a § 119a zákona o pobytu cizinců. Podle § 119 odst. 1 citovaného zákona policie vydá rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který pobývá na území přechodně, s dobou, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území:

a) **až na 10 let,**

1. je-li důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl při pobytu na území ohrozit bezpečnost státu užitím síly při prosazování politických cílů, prováděním činnosti ohrožující základy demokratického státu nebo směřující k narušení celistvosti území anebo jiným obdobným způsobem.

Zákon v případě správního vyhoštění uvádí příklady jednání, která lze považovat za ohrožení bezpečnost státu. Aplikace tohoto ustanovení předpokládá úvahu správního orgánu směřující k budoucímu chování cizince, na které je možné usuzovat především z jeho jednání minulého. Toto ustanovení by mohlo být použito zejména v případech podezření z terorismu; jeho aplikace je v praxi ojedinělá.

2. je-li důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl při pobytu na území závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo ohrozit veřejné zdraví tím, že trpí závažnou nemocí.

Užití ustanovení § 119 odst. 1 písm. a) bodu 2 zákona o pobytu cizinců je v současné době spíše ojedinělé, toto ustanovení při využití velmi obecné definice pojmu veřejný pořádek může umožnit postih tehdy, objeví-li se v praxi nějaký nový nežádoucí jev, s jehož postihem správním vyhoštěním zákonodárce dosud nepočítal. Ve výjimečných případech by mohlo být správní vyhoštění podle tohoto ustanovení uloženo cizinci, který se dopustil pouze jednoho porušení právních předpisů, které však bude správní orgán považovat za natolik závažné, aby bylo odůvodněno přijetí opatření spočívající v uložení správního vyhoštění. Formulace ustanovení § 119 odst. 1 písm. a) bodu 2 zákona o pobytu cizinců zdůrazňuje preventivní charakter správního vyhoštění, které má předejít narušení veřejného pořádku v budoucnu.

Závažnou nemocí se rozumí nemoc uvedená na seznamu vydaném vyhláškou č. 274/2004 Sb., kterou se stanoví nemoci, které by mohly ohrozit veřejné zdraví,

a seznam nemocí a postižení, které by mohly závažným způsobem ohrozit veřejný pořádek.³¹

3. jestliže cizinec opakovaně úmyslně porušuje právní předpisy nebo maří výkon soudních nebo správních rozhodnutí.

Toto ustanovení zahrnuje dva důvody pro uložení správního vyhoštění. Prvním je skutečnost, že cizinec nejméně dvakrát porušil úmyslně právní předpisy. Závěr o porušení právních předpisů se zpravidla opírá o pravomocné rozhodnutí o přestupku, jiném správním deliktu nebo o pravomocný rozsudek soudu v trestním řízení. Tato rozhodnutí mají povahu rozhodnutí o předběžné otázce a správní orgán rozhodující o správním vyhoštění je jimi vázán. V těchto případech se nejedná o porušení zásady non bis in idem, neboť řízení o přestupku, jiném správním deliktu či trestní řízení na straně jedné a řízení o správním vyhoštění na straně druhé jsou odlišné a samostatné instituty. Uložení správního vyhoštění není rozhodnutím o vině a trestu za naplnění skutkové podstaty přestupku, jiného správního deliktu nebo trestného činu.³²

Pokud jde o případy maření výkonu soudních nebo správních rozhodnutí, jedná se v praxi především o maření výkonu rozhodnutí o správním vyhoštění. Toho se cizinec dopustí tím, že nevycestuje ve lhůtě rozhodnutím stanovené, nebo se po vycestování na území opět vrátí před uplynutím doby platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění. I v těchto případech je třeba pro uložení správního vyhoštění prokázání úmyslu, neboť ten je obsažen ve slově „maří“. Nelze tedy uložit správní vyhoštění např. cizinci, kterému bylo v minulosti vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, jehož vykonatelnost byla následně pozastavena v důsledku probíhajícího řízení o mezinárodní ochraně, nebude-li prokázáno, že věděl o ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany. Předmětem kritiky je někdy skutečnost, že maření výkonu rozhodnutí, jímž byl cizinci zakázán pobyt na území (tedy i rozhodnutí o správním vyhoštění), je současně trestným činem a cizinci tak hrozí dvojí postih. Otázka vztahu k trestnímu řízení má v praxi tři možná řešení, jejich volba je závislá na pokynech státního zástupce. Věc

³¹ Vyhláška číslo 274/2004 Sb., *terou se stanoví nemoci, které by mohly ohrozit veřejné zdraví, a seznam nemocí a postižení, které by mohly závažným způsobem ohrozit veřejný pořádek*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 88, ze dne 30. dubna 2004, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/zakon_04.html#castka_8.

³² HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 112, ISBN 80-7251-227-7.

může být odložena, neboť nebylo shledáno podezření z trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. V takovém případě je zpravidla vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. Pokud je věc odložena pro neúčelnost s ohledem na okolnosti, musí být rozhodnutí o správním vyhoštění vydáno vždy. Jestliže je cizinci sděleno podezření nebo je zahájeno trestní stíhání, je praxe rozdílná, některé orgány rozhodnutí o správním vyhoštění vydávají, některé nikoli. Vzhledem k praxi soudů, jež dosud ne vždy dostatečně využívají možnosti uložit cizinci trest vyhoštění, má uložení správního vyhoštění své opodstatnění. Argumentace k zásadě non bis in idem je uvedena výše. Za nežádoucí lze označit případy, kdy je uložení správního vyhoštění a jeho následným výkonem suplován výkon trestu vyhoštění uloženého soudem, nevycestuje-li cizinec ve lhůtě soudem stanovené. Ojediněle je důvodem pro správní vyhoštění nerespektování jiných rozhodnutí ukládajících cizincům povinnosti, respektive zakazujících některé činnosti. Jedná se například o maření uloženého zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel.³³

b) až na 5 let

1. prokáže-li se cizinec při hraniční nebo pobytové kontrole dokladem, který je padělán, anebo dokladem jiné osoby jako dokladem vlastním.

Cizinec se musí padělaným dokladem či dokladem jiné osoby prokázat při hraniční nebo pobytové kontrole. Oprávnění policie provádět pobytovou kontrolu cizince za účelem zjištění, zda se na území zdržuje oprávněně, splňuje podmínky pobytu a dodržuje povinnosti stanovené zákonem o pobytu cizinců je založeno v § 167 tohoto zákona.

2. prokáže-li cizinec při pobytové kontrole nebo hraniční kontrole při vycestování z území cestovním dokladem, jenž je neplatný z důvodů uvedených v § 116 písm. a), b), c) nebo d).

V tomto případě je správním vyhoštěním postihováno předložení cestovního dokladu s uplynulou dobou platnosti nebo cestovního dokladu, který byl poškozen tak, že zápisy v něm uvedené jsou nečitelné, je porušena jeho celistvost nebo obsahuje

³³ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 112, ISBN 80-7251-227-7.

nesprávné údaje anebo neoprávněně provedené změny. Důvodem pro zařazení tohoto důvodu pro správní vyhoštění do § 119 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců, umožňujícího uložení správního vyhoštění s dobou platnosti až na 5 let, je postih pro předložení pozměněného cestovního dokladu. Při stanovení platnosti rozhodnutí je třeba přihlížet ke skutečnosti, že zdržování cizince na území zcela bez cestovního dokladu je podle § 119 odst. 1 písm. c) bodu 1 citovaného zákona postižitelné správním vyhoštěním s dobou platnosti až na 3 roky.

3. je-li cizinec na území zaměstnán bez povolení zaměstnání, ačkoli je toto povolení podmínkou výkonu zaměstnání, nebo na území provozuje dani podléhající výdělečnou činnost bez oprávnění podle zvláštního právního předpisu anebo bez povolení k zaměstnání cizince zaměstnal nebo takové zaměstnání cizinci zprostředkoval.

Ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 zákona o pobytu cizinců umožňuje postihnout správním vyhoštěním jak cizince, který byl zaměstnán bez povolení k zaměstnání, tak zaměstnavatele, nebo zprostředkovatele takového zaměstnání, jedná-li se o cizince. Zaměstnavatele lze postihnout podle citovaného ustanovení tehdy, jedná-li se o fyzickou osobu. Je-li zaměstnavatelem osoba právnická, lze osoby za ni jednající postihnout správním vyhoštěním dle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 4 citovaného zákona.

Podle § 89 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen zákon o zaměstnanosti),³⁴ může být cizinec přijat do zaměstnání jen tehdy, má-li platné povolení k zaměstnání, pokud tento zákon nestanoví jinak, a platné povolení k pobytu na území České republiky. Za zaměstnání se pro tyto účely považuje i plnění úkolů vyplývajících z předmětu činnosti právnické osoby zajišťovaných společníkem, statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu nebo jiného orgánu obchodní společnosti pro obchodní společnost nebo členem družstva nebo členem statutárního nebo jiného orgánu družstva pro družstvo. Stejným způsobem je pojem „zaměstnání“ vykládán i pro účely uložení správního vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 3 a 4 zákona o pobytu cizinců. Povolení k zaměstnání se podle § 95 odst. 1 zákona o zaměstnanosti vyžaduje i v případě, má-li být cizinec vyslán svým

³⁴ Zákon číslo 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 143, ze dne 23. července 2004, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/zakon_07.html#castka_143>.

zahraničním zaměstnavatelem k výkonu práce na území ČR na základě smlouvy s českou právnickou nebo fyzickou osobou. Povolení k zaměstnání se za podmínek stanovených v § 96 zákona o zaměstnanosti vztahují i na tzv. „pendlery“ a sezónní práce.

Případy, kdy se povolení k zaměstnání nevyžaduje, jsou upraveny v § 98 zákona o zaměstnanosti. Jedná se například o zaměstnání cizince, kterému byl udělen azyl, kterému bylo uděleno povolení k trvalému pobytu na území České republiky, jehož výkon práce na území České republiky nepřesáhne sedm po sobě jdoucích kalendářních dnů nebo celkem 30 dnů v kalendářním roce a jde-li zároveň o výkonného umělce, pedagogického pracovníka, akademického pracovníka vysoké školy, vědeckého, výzkumného nebo vývojového pracovníka, který je účastníkem vědeckého setkání, žáka nebo studenta do 26 let věku, sportovce, osobu, která v České republice zajišťuje dodávky zboží nebo služeb nebo toto zboží dodává nebo provádí montáž na základě obchodní smlouvy, případně provádí záruční a opravářské práce, o cizince, o němž to stanoví mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů, cizince zaměstnaného v mezinárodní hromadné dopravě, pokud je k výkonu práce vyslán zahraničním zaměstnavatelem. Podle § 99 odst. 1 zákona o zaměstnanosti povolení k zaměstnání nelze vydat cizinci, který požádal o udělení mezinárodní ochrany, a to po dobu 12 měsíců ode dne podání žádosti.

Podle § 92 odst. 1 zákona o zaměstnanosti povolení k zaměstnání vydává cizinci úřad práce za podmínky, že se jedná o ohlášené volné pracovní místo, které s ohledem na požadovanou kvalifikaci nebo nedostatek volných pracovních sil nelze obsadit jinak. Při vydávání povolení se přihlíží k situaci na trhu práce. Podle § 92 odst. 3 tohoto zákona povolení k zaměstnání obsahuje identifikační údaje cizince, místo výkonu práce, druh práce, identifikační údaje zaměstnavatele, u něhož bude cizinec vykonávat zaměstnání, dobu, na kterou se vydává, a další nezbytné údaje.

V praxi se lze často setkat s tím, že cizinci vykonávají jiný druh práce, než pro který jim bylo uděleno povolení k zaměstnání, ještě častěji není dodrženo místo výkonu práce. Nedodržení druhu vykonávané práce je posuzováno jako výkon zaměstnání bez povolení k zaměstnání. Pokud jde o nedodržení místa výkonu práce, je třeba zohledňovat možnost vyslání cizince mimo místo výkonu práce uvedené v povolení k zaměstnání. Podle § 93 odst. 1 zákona o zaměstnanosti lze vyslat cizince na pracovní

cestu na dobu delší než 30 kalendářních dnů, pokud mu bude vydáno povolení k zaměstnání úřadem práce příslušného podle místa vyslání. Vyslání na pracovní cestu v rozsahu 7 až 30 kalendářních dnů je zaměstnavatel povinen úřadu práce pouze oznámit. V řízení o správním vyhoštění by tedy bylo třeba prokazovat, zda šlo o vyslání na pracovní cestu a na jakou dobu.

Podle § 14 odst. 1 zákona o zaměstnanosti se zprostředkováním zaměstnání pro účely tohoto zákona rozumí vyhledání zaměstnání pro fyzickou osobu, která se o práci uchází a vyhledání zaměstnanců pro zaměstnavatele, který hledá nové pracovní síly, zaměstnávání fyzických osob za účelem výkonu jejich práce pro uživatele, kterým se rozumí jiná právnická nebo fyzická osoba, která práci přiděluje a dohlíží na její provedení, poradenská a informační činnost v oblasti pracovních příležitostí. Zaměstnání zprostředkovávají příslušné úřady práce; jiné právnické nebo fyzické osoby (agentury práce) mohou zprostředkovávat zaměstnání, pokud k tomu mají povolení. V případě postihu zprostředkování zaměstnání cizince bez povolení k zaměstnání správním vyhoštěním není primárním důvodem postihu porušení pravidel zprostředkování zaměstnání, ale skutečnost, že bylo zprostředkováno zaměstnání cizinci bez povolení k zaměstnání.

Prokazování vzniku pracovněprávního vztahu je poměrně obtížné, problémem je zejména zjišťování konkrétního zaměstnavatele a orgány služby cizinecké a pohraniční policie musejí v těchto případech úzce spolupracovat především s úřady práce. Je třeba zkoumat otázky organizace a řízení práce, odpovědnosti za množství a kvalitu sjednané práce, okolností odměňování apod.³⁵ Pro postih cizince správním vyhoštěním sice není podmínkou, aby jeho jednání bylo nejprve projednáno orgánem k tomu příslušným jako přestupek nebo jiný správní delikt (§ 139 a § 140 zákona o zaměstnanosti), ale stane-li se tak, je správní orgán rozhodující o správním vyhoštění takovým rozhodnutím vázán a provádění dokazování se omezuje na minimum.

Provozováním dani podléhající výdělečné činnosti bez oprávnění podle zvláštního právního předpisu je třeba rozumět především provozování činnosti, která je předmětem živnosti, bez živnostenského oprávnění pro tuto živnost. Takové jednání je

³⁵ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 114, ISBN 80-7251-227-7.

současně správním deliktem podle § 61 živnostenského zákona.³⁶

4. jestliže cizinec jednal nebo měl jednat za právnickou osobu, která cizince bez povolení k zaměstnání zaměstnala anebo která takové zaměstnání zprostředkovala.

Toto ustanovení má umožnit řešení případů, kdy jako zaměstnavatel, nebo zprostředkovatel, při zaměstnávání cizinců bez povolení k zaměstnání vystupuje právnická osoba, jejímž jménem jedná cizinec. Jedná se například o jednatele společnosti s ručením omezeným, společníka veřejné obchodní společnosti jednajícího jménem této společnosti, příp. o osobu jednající na základě plné moci. Původní úprava umožňovala pouze postih zaměstnavatelů podnikajících jako fyzické osoby, přestože jejich podíl na neoprávněném zaměstnávání cizinců byl nižší než u právnických osob.

5. nepodrobí-li se cizinec na výzvu policie kontrole.
6. překročí-li cizinec státní hranice v úkrytu nebo se o takové jednání pokusí.
7. překročí-li cizinec státní hranice mimo hraniční přechod.

Ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bodů 5 až 7 zákona o pobytu cizinců umožňují postihnout správním vyhoštěním cizince, kteří různým způsobem poruší stanovená pravidla pro překračování státních hranic. Překročení státní hranice cizincem způsobem odporujícím zákonu nemusí být zjištěno bezprostředně po té, co k němu došlo, může být odhaleno i ve vnitrozemí při provádění pobytové kontroly. V takovém případě je základním podkladem pro rozhodnutí vyjádření cizince. Pokud není možné na základě cizincem poskytnutých informací, ani dalších důkazů, učinit jednoznačný závěr o způsobu překročení státní hranice (cizinec například uvádí, že cestoval v kamionu a některé úseky šel pěšky, aniž by měl přehled, kde se v té chvíli nacházel), není možné aplikovat výše uvedená ustanovení a cizinci je ukládáno správní vyhoštění z jiných důvodů, především z důvodu pobytu na území bez cestovního dokladu a bez víza.

8. neprokáže-li cizinec věrohodným způsobem, že na území pobývá po dobu, po

³⁶ Zákon číslo 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1991, částka 87, ze dne 15. listopadu 1991, [cit. 2010-02-10].

kteřou je na tomto území oprávněn pobývat přechodně bez víza nebo na krátkodobé vízum.

Toto ustanovení zohledňuje Nařízení Rady ES č. 2133/2004³⁷ ze dne 13. prosince 2004, kterým se příslušným orgánům členských států ukládá povinnost systematicky opatřovat otiskem razítka cestovní doklady státním příslušníkům třetích zemí při překročení vnějších hranic členských států. Paradoxně hrozí cizinci, který neprokáže oprávněnost svého pobytu na území, správní vyhoštění na dobu delší než je tomu u cizince, který se na území zdržuje prokazatelně bez platného víza (§ 119 odst. 1 písm. c) bod 2 zákona o pobytu cizinců).

c) až na 3 roky,

1. pobývá-li cizinec na území bez cestovního dokladu, ač k tomu není oprávněn.

Podle § 103 písm. n) zákona o pobytu cizinců je cizinec povinen pobývat na území pouze s platným cestovním dokladem s vízem, pokud tento zákon nestanoví jinak. Cestovní doklad je pro účely citovaného zákona definován v jeho § 108. Bez cestovního dokladu je cizinec na území oprávněn podle § 18 písm. d) zákona o pobytu cizinců pobývat, je-li ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, umístěn v policejní cele nebo zařízení pro zajištění cizinců; cizinec mladší 15 let rovněž po dobu hospitalizace. Za podmínek stanovených v § 18 písm. f), g) citovaného zákona mohou na území pobývat bez cestovního dokladu výkonní letci a členové obsluhujícího personálu leteckých linek.

2. pobývá-li cizinec na území po uplynutí doby platnosti víza nebo doby pobytu na území stanovené vízem nebo bez víza, ač k tomu není oprávněn.

Pobytem bez víza se rozumí též pobyt po uplynutí doby stanovené mezinárodní smlouvou o zrušení vízové povinnosti nebo pobyt v rozporu s podmínkami takové

Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/zakon_11.html#castka_87>.
³⁷ Nařízení Rady (ES) č. 2133/2004 ze dne 13. prosince 2004, kterým se příslušným orgánům členských států ukládá povinnost systematicky opatřovat otiskem razítka cestovní doklady státních příslušníků třetích zemí při překročení vnějších hranic členských států a kterým se k tomuto účelu mění prováděcí úmluva k Schengenské dohodě a Společná příručka, Úřední věstník L 369, 16. prosince 2004, s. 0005 - 0010, [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R2133:CS:HTML>>.

smlouvy (řada bezvízových dohod se nevztahuje na pobyt za účelem výkonu výdělečné činnosti), případně po uplynutí doby pobytu stanovené výjezdním příkazem.

3. uvedl-li cizinec v řízení podle tohoto zákona nepravdivé informace s úmyslem ovlivnit rozhodování správního orgánu.

Uvedením nepravdivých informací se kromě vyplnění nepravdivých údajů v žádostech podávaných podle zákona o pobytu cizinců rozumí i předkládání padělaných či pozměněných náležitostí k těmto žádostem. Podle § 119 odst. 1 písm. c) bodu 3 zákona o pobytu cizinců lze správním vyhoštěním postihnout i uvádění nepravdivých údajů o totožnosti, k němuž se cizinci uchylují především v řízení represivní povahy.

Podmínky pro uložení **správního vyhoštění občanům EU** a jejich rodinným příslušníkům, pobývajícím na území přechodně, upravuje § 119 odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Dle tohoto ustanovení lze rozhodnutí o správním vyhoštění vydat, jestliže občan EU nebo jeho rodinný příslušník:

- a) ohrožuje bezpečnost státu,
- b) závažným způsobem narušuje veřejný pořádek; to neplatí, jde-li o občana EU, který pobývá na území nepřetržitě po dobu nejméně 10 let, nebo
- c) ohrožuje veřejné zdraví tím, že trpí závažnou nemocí, pokud k takovému onemocnění došlo do 3 měsíců po vstupu na území.

Vyhoštění občanů EU je v praxi ojedinělé, vyhoštění jejich rodinných příslušníků je s ohledem na široké vymezení jejich okruhu častější. Nejtypičtějším důvodem pro vyhoštění podle § 119 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je závažné narušení veřejného pořádku cizincem. Za takové narušení nelze považovat např. jen neoprávněné zdržování se cizince na území.

Ve Směrnici Evropského parlamentu a rady 2004/38/ES³⁸ ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států v článku 16 je uvedeno „Osoby požívající práva pobytu by

³⁸ *Směrnice Evropského parlamentu a rady 2004/38/ES ze dne 29.4.2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států*, Úřední věstník Evropské unie L 158 s. 0077 – 0123 z 30. dubna 2004. [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:158:0077:01:CS:HT>>.

neměly být vyhoštěny, pokud nepředstavují nepřiměřenou zátěž pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Vyhoštění ze země by tedy nemělo být automatickým důsledkem využití systému sociální pomoci. Hostitelský členský stát by měl posuzovat, zda se nejedná o dočasné potíže a při posuzování, zda se příjemce pomoci stal nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci a zda by měl být vyhoštěn, zohlednit délku pobytu, osobní poměry a objem poskytované pomoci. Jak bylo definováno Soudním dvorem zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné či uchazeči o zaměstnání, by v žádném případě neměli být vyhoštěni, s výhradou případů odůvodněných veřejným pořádkem nebo veřejnou bezpečností.³⁹

V § 119 odst. 3 a 4 zákona o pobytu cizinců jsou v souladu s příslušnými směrnici upraveny speciální důvody pro správní vyhoštění cizinců pobývajících na území na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, za účelem studia nebo na základě povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu. Pro všechny tyto kategorie jsou společnými důvody ohrožení bezpečnosti státu a narušení veřejného pořádku závažným způsobem. U cizinců pobývajících na území na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny a za účelem studia je důvodem pro uložení správního vyhoštění též ohrožení veřejného zdraví.

Ustanovení § 119 odst. 2 až 4 zákona o pobytu cizinců neurčují délku správního vyhoštění. Při stanovení doby, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území, je tedy třeba odkazovat též k důvodům uvedeným v § 119 odst. 1 citovaného zákona.

Správní vyhoštění občana EU nebo jeho rodinného příslušníka, kterému bylo uděleno povolení k trvalému pobytu, lze vydat za podmínek stanovených v § 120 odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Rozhodnutí lze vydat pouze v případě, že cizinec ohrožuje bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušuje veřejný pořádek.

Uložení správního vyhoštění cizinci pobývajícím na území v rámci povoleného trvalého pobytu je v praxi výjimečné. V případě aplikace ustanovení § 120 odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců již nejde o uložení správního vyhoštění cizinci s povolením

³⁹ *Směrnice Evropského parlamentu a rady 2004/38/ES ze dne 29.4.2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států*, Úřední věstník Evropské unie L 158 s. 0077 - 0123 z 30. dubna 2004. čl. 16. [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW:

k trvalému pobytu, neboť podle tohoto ustanovení je postihováno porušení povinnosti vycestovat z území po zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu.

Pokud je jednáním cizince naplněno **více důvodů** pro uložení správního vyhoštění, použijí se v rozhodnutí všechna příslušná ustanovení, přičemž doba, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území, se stanoví podle ustanovení zakládajícího možnost stanovit dobu nejdelší. Při stanovení konkrétní doby, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území, v rámci zákonem stanoveného rozpětí správní orgán přihledne k tomu, že byly naplněny podmínky pro aplikaci více ustanovení umožňujících uložení správního vyhoštění.⁴⁰

3.4 Posuzování přiměřenosti

Podle § 119a odst. 2 a § 120 odst. 3 zákona o pobytu cizinců nelze rozhodnutí o vyhoštění vydat, jestliže by jeho důsledkem byl **nepřiměřený zásah** do soukromého nebo rodinného života cizince. Nebude-li rozhodnuto o správním vyhoštění, protože důsledkem tohoto rozhodnutí by byl nepřiměřený zásah do soukromého nebo rodinného života cizince, policie cizinci udělí podle § 118 odst. 2 citovaného zákona výjezdní příkaz. Cizinec je povinen vycestovat z území v době stanovené výjezdním příkazem. Správní orgán posuzuje na jedné straně závažnost důvodů pro správní vyhoštění, na straně druhé dopady do soukromého a rodinného života cizince. K posouzení této otázky je povinen si opatřit potřebné podklady, především je povinen umožnit cizinci se k této otázce vyjádřit. Při volbě kritérií pro posuzování přiměřenosti dopadu rozhodnutí do soukromého a rodinného života je nutné vycházet mimo jiné z čl. 28 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES⁴¹ o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

Je třeba též respektovat závazky České republiky vyplývající z **mezinárodních smluv**. Podle čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, publikované pod

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:158:0077:01:CS:HT>>.

⁴⁰ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 118, ISBN 80-7251-227-7.

⁴¹ *Směrnice Evropského parlamentu a rady 2004/38/ES ze dne 29.4.2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států*, Úřední věstník Evropské unie L 158 s. 0077 - 0123 z 30. dubna 2004. [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:158:0077:01:CS:HT>>.

č. 208/1993 Sb.,⁴² se smluvní státy zavazují, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejí přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1 této úmluvy (tj. z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i z důvodu zastávání určitých politických názorů), vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami bez prodlení přihlásí úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost. Taková situace může v současné době v praxi nastat v případě, že se cizinec na území České republiky dopraví letecky. Citované ustanovení Úmluvy o právním postavení uprchlíků bylo promítnuto do ustanovení § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců.

Kromě toho je třeba posuzovat i otázku **vykonatelnosti** případného rozhodnutí o správním vyhoštění. Již od počátku své účinnosti obsahoval zákon o pobytu cizinců ustanovení o překážkách k vycestování (§ 179). Jako nedostatek právní úpravy bylo vnímáno, že o existenci **překážek vycestování** není rozhodováno ve správním řízení a posouzení této otázky tak není přezkoumatelné. Z tohoto důvodu bylo doplněno do zákona o pobytu cizinců ustanovení § 120a. Dle tohoto ustanovení posuzovala policie v rámci řízení o správním vyhoštění též otázku existence překážek vycestování a výrok o nich byl součástí výrokové části rozhodnutí o správním vyhoštění. Další změny v posuzování existence překážek vycestování přinesla novela zákona o pobytu cizinců, kdy ustanovení § 179 zákona o pobytu cizinců upravuje v současné době důvody znemožňující vycestování shodné s důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14 zákona o azylu. Policie již neposuzuje existenci **důvodů znemožňujících vycestování** sama, ale je povinna si vyžádat závazné stanovisko (§ 149 správního řádu) ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, k otázce jejich existence. Toto stanovisko je závazné pro výrok o důvodech znemožňujících vycestování, který je součástí výrokové části rozhodnutí o správním vyhoštění. S ohledem na formulaci příslušných ustanovení zákona o pobytu cizinců je třeba stanovisko vyžadovat vždy, tj. i tehdy, pokud cizinec v rámci svého vyjádření uvede, že mu ve vycestování nic nebrání. Po dobu trvání důvodů znemožňujících vycestování cizince není rozhodnutí o správním vyhoštění vykonatelné. Dlouhodobé trvání důvodů znemožňujících vycestování cizince je důvodem pro zánik platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění (§ 120a odst. 7 zákona

⁴² Zákon číslo 208/1993 Sb., *Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1993, částka 52, ze dne 6. srpna 1993, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1993/zakon_3q.html#castka_52>.

o pobytu cizinců).

Cizinec, u něhož byla shledána existence důvodů znemožňujících vycestování, je oprávněn podat žádost o udělení mezinárodní ochrany. Toto oprávnění zaniká po uplynutí dvou měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí o správním vyhoštění. Jestliže cizinec tohoto práva nevyužije, je mu uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu podle § 33 odst. 3 zákona o pobytu cizinců.

Pominou-li důvody znemožňující vycestování, vydá policie ve věci nové rozhodnutí. Je otázka, zda by v rámci nového řízení muselo být znovu vyžadováno závazné stanovisko ministerstva vnitra. Lze se přiklonit k závěru, že s ohledem na to, že je vedeno nové řízení, je třeba vyžádat i nové závazné stanovisko. Pokud navíc cizinci byla udělena doplňková ochrana, je třeba iniciovat její odnětí podle § 17a zákona o azylu.

Ani nový správní řád nepřinesl odpověď na otázku, zda je správní orgán v případech, kdy je na základě jemu známých skutečností zřejmé, že rozhodnutí o správním vyhoštění nelze vydat, povinen řízení o správním vyhoštění zahajovat. Zahájení řízení je v tomto případě ovládáno zásadou oficiality. Je na správním orgánu, aby posoudil, zda jsou naplněny podmínky pro zahájení řízení. Lze sice uznat názor prezentovaný především státními zastupitelstvími, že podmínky pro uložení správního vyhoštění lze náležitě posoudit především v rámci vedeného správního řízení, avšak zahajovat řízení tam, kde je od počátku zjevné, že je bude nutné následně zastavit, je třeba považovat za porušení zásady hospodárnosti. Proto se praxe správních orgánů přiklání k postupu, kdy v popsáných případech řízení vůbec není zahajováno, neboť opačný postup by byl neúčelný a nevhodný.

Z ustanovení § 118 odst. 3 zákona o pobytu cizinců vyplývá zákaz hromadného správního vyhoštění cizinců na základě jednoho rozhodnutí. Tato úprava odpovídá čl. 4 Protokolu číslo 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.⁴³ Každý případ je třeba posuzovat individuálně.

⁴³ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí 209/1992 Sb., ve znění Sdělení číslo 41/1996 Sb., *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*, [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné

3.5 Doba po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území

Před účinností zákona č. 428/2005 Sb.,⁴⁴ kterým se mění zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, byla doba, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území, shodná s dobou platnosti rozhodnutí. Tato konstrukce nebyla příliš zdařilá. Platnosti nabývá rozhodnutí v okamžiku, kdy správní orgán učinil projev své vůle navenek, tedy obvykle doručení písemného vyhotovení rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Případné odvolací řízení a řízení o žalobě proti pravomocnému rozhodnutí tak zkracovalo dobu, po kterou se cizinec nesměl na území zdržovat, neboť platnost rozhodnutí nadále běžela; odložena byla pouze **vykonatelnost** (respektive účinnost) rozhodnutí. Stejně tomu bylo i v době, kdy byl cizinec v postavení žadatele o udělení azylu. Nejprve byla provedena úprava spočívající v tom, že se do doby platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění nezapočítává doba řízení o žalobě. Již zmíněným zákonem č. 428/2005 Sb. pak byla vazba doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území, na dobu platnosti rozhodnutí zcela opuštěna. V současné době tedy lze zohlednit všechna období, po která není rozhodnutí o správním vyhoštění vykonáváno. Rozhodnutí o správním vyhoštění není vykonatelné z důvodů uvedených v zákoně o pobytu cizinců:

- § 119 odst. 5 a 6 - v případě řízení ve věci mezinárodní ochrany,
 - § 119a odst. 4 - v případě, kdy cizinec požádal o povolení dlouhodobého pobytu za účelem ochrany na území nebo mu takové povolení bylo vydáno (policie řízení o správním vyhoštění, které nebylo ukončeno, zastaví),
 - § 172 odst. 3, - v případě podání žaloby proti správnímu rozhodnutí,
 - § 179 – v případě důvodů znemožňujících vycestování,
- a § 32 odst. 5 zákona o azylu – v případě podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany.

3.6 Lhůta k vycestování

Z definice pojmu správní vyhoštění obsažené v § 118 odst. 1 zákona o pobytu cizinců vyplývá, že povinnou součástí rozhodnutí je stanovení **lhůty k vycestování**

na WWW:< <http://www.novatrixprint.cz/umluva-o-ochrane-lidskych-prav-a-svobod.html>>.
⁴⁴ Zákon číslo 428/2005 Sb., kterým se mění zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2005, částka 147, ze dne 25. října 2005, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/zakon_10.html#castka_146>.

z území. Tato úprava je však v konfliktu se skutečností, že podle § 124 odst. 1 téhož zákona lze cizince zajistit za účelem správního vyhoštění již v okamžiku zahájení řízení o správním vyhoštění a po nabytí právní moci rozhodnutí jej vyhostit postupem podle § 128 odst. 1 tohoto zákona. Z uvedeného vyplývá, že cizinci de facto není v případě naplnění zákonem stanovených podmínek poskytnuta lhůta pro dobrovolné splnění uložené povinnosti vycestovat z území. S ohledem na výše uvedené je v těchto případech stanovena lhůta k vycestování pro případ, že by správní vyhoštění postupem podle § 128 odst. 1 zákona o pobytu cizinců z různých důvodů realizováno nebylo, tj. stanoví se počtem dnů od ukončení zajištění cizince. Jestliže dojde dostatečně ke změně okolností rozhodných pro stanovení doby k vycestování, lze vydat nové rozhodnutí podle § 101 písm. c) správního řádu.

3.7 Výkon rozhodnutí

Rozhodnutí o správním vyhoštění se **vykonává** postupem podle § 128 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, to je fyzickým dopravením cizince na hraniční přechod za účelem vycestování. Podmínkou je právní moc rozhodnutí o správním vyhoštění, nestačí předběžná vykonatelnost na základě vyloučení odkladného účinku odvolání podle § 85 odst. 2 správního řádu. Dopravení cizince na hraniční přechod musí předcházet jeho zajištění. V souladu s § 129 odst. 4 zákona o pobytu cizinců je policie povinna jednat tak, aby byl cizinec předán nebo byl průvoz cizince územím dokončen v nejbližším možném termínu ode dne zajištění.

3.8 Vztah k řízení o mezinárodní ochraně

Prudký vývoj prodělala od účinnosti nového zákona o pobytu cizinců úprava vzájemného vztahu řízení o správním vyhoštění a řízení o **azylu**, respektive nově řízení o **udělení mezinárodní ochrany**. S ohledem na původní formulaci ustanovení § 2 písm. a) zákona o pobytu cizinců nebylo možné vést s účastníkem řízení o azylu řízení o správním vyhoštění ani jej zajistit. To znamená, že pokud se účastník řízení o azylu dopustil jednání, jež by jinak bylo postižitelné správním vyhoštěním, nebylo možné s ním řízení o vyhoštění vůbec zahájit. Pokud se takového jednání dopustil před podáním návrhu na zahájení řízení o udělení azylu a řízení o správním vyhoštění bylo již zahájeno, bylo nutné jej přerušit do rozhodnutí o předběžné otázce. Novela zákona

o azylu, provedená zákonem č. 2/2002 Sb.⁴⁵ s účinností od 1.2.2002, doplnila do tohoto zákona ustanovení § 85a, podle jehož druhého odstavce není právní postavení cizince vyplývající z jeho umístění v zařízení pro zajištění cizinců dotčeno prohlášením o azylu nebo podáním žádosti o udělení azylu. Z tohoto ustanovení byla vyvozována možnost neukončovat zajištění cizinců, kteří učinili prohlášení o azylu za jeho trvání nebo podali žádost o udělení azylu, a rovněž možnost pokračovat v případě těchto cizinců v řízení o správním vyhoštění. Rozhodnutí o správním vyhoštění však do skončení řízení o udělení azylu nemohlo být vykonáno.

Další rozšíření možnosti souběžného vedení řízení o správním vyhoštění a řízení o azylu přinesly změny zákona o pobytu cizinců a zákona o azylu provedené s účinností od 1.1.2003 zákonem č. 217/2002 Sb.⁴⁶ Podle § 2 odst. 3 zákona o azylu se žadatelem o udělení azylu pro účely tohoto zákona rozuměl cizinec, který požádal Českou republiku o ochranu formou azylu. Postavení žadatele měl po dobu správního řízení o udělení azylu a po dobu řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva vnitra podle zvláštního právního předpisu. Podle § 2 písm. a) zákona o pobytu cizinců se tento zákon nevztahoval na cizince, který požádal Českou republiku o ochranu formou azylu, pokud tento zákon nebo zvláštní předpis nestanoví jinak. Další změny citovaných ustanovení byly již jen terminologické, když byly odkazy na řízení o azylu nahrazeny řízením o udělení mezinárodní ochrany. Podle § 118 odst. 2 zákona o pobytu cizinců se pro účely správního vyhoštění za přechodný pobyt na území považuje i neoprávněné zdržování se cizince na území nebo zdržování se cizince v tranzitním prostoru letiště anebo pobyt na vízum udělené podle zvláštního zákona, přičemž v poznámce pod čarou k tomuto ustanovení je uveden odkaz na zákon o azylu. Z uvedeného vyplývá, že řízení o správním vyhoštění lze vést souběžně s řízením o mezinárodní ochraně v zásadě bez omezení. Řízení o správním vyhoštění lze nyní zahájit a vést i s cizincem, který se jednání odůvodňujícího aplikaci ustanovení § 119 zákona o pobytu cizinců dopustil

⁴⁵ Zákon číslo 2/2002 Sb., kterým se mění zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu) a některé další zákony, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 2, ze dne 17. ledna 2002, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/zakon_01.html#castka_2>.

⁴⁶ Zákon číslo 217/2002 Sb., kterým se mění zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 140/2001 Sb., zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 1283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech), a zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění zákona č. 2/2002 Sb., [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 83, ze dne 27. května 2002, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/zakon_15.html#castka_83>.

v době, kdy byl účastníkem řízení o azylu, nově o mezinárodní ochraně. Použitá dikce ustanovení § 118 odst. 2 věty první vyvolávala otázku, zda lze řízení o správním vyhoštění vést i se žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, který v důsledku zanedbání svých povinností nebude na území pobývat s uděleným vízem, tedy zda lze „pobyt na vízum udělené podle zvláštního zákona“ vykládat jako „pobyt na základě zvláštního zákona“ nebo jej považovat za „neoprávněné zdržování se na území“. Vzhledem k tomu, že zákon o azylu předpokládá povinnost cizince pobývat po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany na základě víza, je pobyt takového cizince bez víza považován za neoprávněné zdržování se cizince na území.⁴⁷

Podle § 119 odst. 5 je rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu, vykonatelné po nabytí právní moci rozhodnutí, jímž se **mezinárodní ochrana neuděluje**, žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítá jako zjevně nedůvodná, řízení o udělení mezinárodní ochrany zastavuje nebo azyl nebo doplňková ochrana odnímá, jestliže marně uplynula lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva vnitra nebo jestliže podání žaloby nemá odkladný účinek. Citované ustanovení se nezmiňuje o kasační stížnosti související s řízením o mezinárodní ochraně, avšak s ohledem na skutečnost, že tato kasační stížnost má podle § 32 odst. 5 zákona o azylu odkladný účinek, je třeba rozhodnutí o správním vyhoštění považovat za nevykonatelné i po dobu řízení o kasační stížnosti.

3.9 Soudní přezkum

Proti rozhodnutí o správním vyhoštění lze podat **žalobu** ve správním soudnictví. Výjimkou jsou případy, kdy se cizince zdržoval na území před zahájením řízení o správním vyhoštění neoprávněně, neboť rozhodnutí v nich jsou na základě ustanovení § 171 písm. c) zákona o pobytu cizinců z přezkoumání soudem vyloučena. Rozhodnutí o správním vyhoštění občana EU nebo jeho rodinného příslušníka jsou z přezkoumání soudem vyloučena po dobu platnosti předchozího rozhodnutí o vyhoštění. Podle § 172 odst. 3 téhož zákona má žaloba proti rozhodnutí o správním vyhoštění odkladný účinek na vykonatelnost rozhodnutí, s výjimkou vyhoštění z důvodu ohrožení bezpečnosti státu.

⁴⁷ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. s. 121, ISBN 80-7251-227-7.

3.10 Řízení o zrušení platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění

Zákon o pobytu cizinců upravuje v § 122 podmínky pro odstranění **tvrdosti** správního vyhoštění. Za podmínek zde stanovených lze cizinci v době, po kterou mu jinak na základě rozhodnutí o správním vyhoštění nelze umožnit vstup, udělit vízum nebo povolit vstup na území na dobu nejdéle 30 dnů. Na řízení o udělení tohoto víza nebo povolení vstupu se nevztahuje část druhá a třetí správního řádu (§ 168 zákona o pobytu cizinců).

Podle § 122 odst. 5, 6 zákona o pobytu cizinců může policie vydat **nové rozhodnutí**, kterým zruší platnost rozhodnutí o správním vyhoštění. Konstrukce těchto ustanovení koresponduje v současné době s ustanovením § 101 správního řádu, některé otázky jsou však upraveny speciálně (podmínky vydání nového rozhodnutí, způsob zahájení řízení, příslušnost k rozhodování). V rámci nového řízení lze, na rozdíl od institutu obnovy řízení nebo přezkumného řízení, zohlednit skutečnosti nastalé po nabytí právní moci rozhodnutí o správním vyhoštění. Podle § 122 odst. 5 písm. a) zákona o pobytu cizinců lze vydat nové rozhodnutí, kterým se zruší platnost rozhodnutí o správním vyhoštění, jestliže pominuly důvody jeho vydání a uplynula polovina doby, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území. Pokud jde o správní vyhoštění občana EU nebo jeho rodinného příslušníka, jsou podmínky pro zrušení jeho platnosti upraveny v § 122 odst. 6 citovaného zákona. Podle písmene a) tohoto ustanovení je podmínkou pro vydání nového rozhodnutí pominutí důvodů vydání rozhodnutí o správním vyhoštění a uplynutí poloviny doby, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území, nebo alespoň 3 let z této doby. Obě podmínky musí být splněny současně, to znamená, že pokud neuplynula polovina doby, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území (nebo alespoň 3 roky z této doby), nelze vydat nové rozhodnutí o zrušení platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění, třebaže důvody pro vydání rozhodnutí pominuly. Vzhledem k tomu, že některé důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění z povahy věci pominout nemohou (například skutečnost, že cizinec uvedl v řízení nepravdivé informace, a podobně), je tento pojem vykládán též v širším smyslu. Za obecný důvod pro uložení správního vyhoštění je považována ochrana určitých společenských zájmů před protiprávním jednáním cizince. Při rozhodování o žádosti o vydání nového rozhodnutí je pak posuzována relace mezi tímto zájmem a jinými zájmy, například zájem na ochraně rodinného života (nejčastějším důvodem pro

podávání těchto žádostí je navázání rodinných vazeb k občanům České republiky).

K podání **žádosti** o vydání nového rozhodnutí, kterým se zruší platnost rozhodnutí o správním vyhoštění, je oprávněn pouze cizinec, jemuž bylo správní vyhoštění uloženo, nikoli též další osoby, jejichž práv se toto rozhodnutí dotýká (např. manžel, manželka cizince). K řízení je v prvním stupni příslušné ředitelství služby cizinecké policie (§ 163 zákona o pobytu cizinců), odvolacím orgánem je ministerstvo vnitra (§ 165 téhož zákona).

Pokud žádost cizince neodůvodňuje vydání nového rozhodnutí, řízení se podle § 102 odst. 4 správního řádu **zastaví**.

4 OZNAČENÍ CIZINCE ZA NEŽÁDOUCÍ OSOBU

Nežádoucí osobou se podle § 154 odst. 1 zákona o pobytu cizinců rozumí cizinec, jemuž nelze umožnit vstup na území z důvodu, že by tento cizinec při pobytu na území mohl ohrozit bezpečnost státu, veřejný pořádek, ochranu veřejného zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých nebo obdobný zájem chráněný na základě závazku vyplývajícího z mezinárodní smlouvy. Cizinec označený za nežádoucí osobu je evidován v evidenci nežádoucích osob. O označení cizince za nežádoucí osobu rozhoduje ředitelství služby cizinecké policie (§ 163 zákona o pobytu cizinců).

Za nežádoucí osobu je podle § 154 zákona o pobytu cizinců cizinec automaticky označen na základě pravomocného rozhodnutí soudu o trestu vyhoštění z území nebo pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění. Označením cizince za nežádoucí osobu nelze nahrazovat vedení řízení o správním vyhoštění. Zařazení do evidence nežádoucích osob se cizinci nesděluje.

Skutečnost, že je cizinec označen za nežádoucí osobu, je obligatorním důvodem pro odepření vstupu na území, pro neudělení víza, důvodem pro zamítnutí žádosti o povolení dlouhodobého pobytu, žádosti o potvrzení o přechodném pobytu nebo povolení přechodného pobytu a žádosti o povolení trvalého pobytu.

Zákon o pobytu cizinců upravuje § 155 mechanismus pravidelného přezkoumávání důvodů, které vedly k zařazení cizince do evidence nežádoucích osob, a to nejméně jedenkrát ročně. Jestliže důvody netrvají, cizinec je z evidence nežádoucích osob neprodleně vyřazen.

5 ZAJIŠTĚNÍ

Zákon o pobytu cizinců upravuje **zajištění** cizince za účelem správního vyhoštění a zajištění cizince za účelem předání (podle mezinárodní smlouvy nebo předpisu ES) nebo průvozu.

Podle § 124 zákona o pobytu cizinců je policie oprávněna zajistit cizince, jemuž bylo doručeno sdělení o zahájení řízení o správním vyhoštění, je-li nebezpečí, že by mohl ohrozit bezpečnost státu, závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo mařit anebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění, zejména je-li zjištěno, že cizinec se v minulosti dopustil jednání uvedeného v § 119, nebo je evidován v evidenci nežádoucích osob (§ 154). Zajistit lze pouze cizince staršího 15 let.

Požadavku na zahájení řízení o správním vyhoštění je třeba rozumět tak, že řízení o správním vyhoštění musí být minimálně zahájeno. Nic však nebrání tomu, aby byl zajištěn i cizinec, jemuž již bylo rozhodnutí o správním vyhoštění oznámeno nebo je dokonce pravomocné. S ohledem na požadavek doručení sdělení o zahájení řízení je oznámení o zahájení řízení o správním vyhoštění vyhotovováno vždy písemně, ačkoli dle § 46 správního řádu lze zahájení řízení z moci úřední oznámit ústně.

Pro zajištění cizince musí být naplněn alespoň jeden ze tří zákonem stanovených důvodů a to ve vztahu k jednání cizince, z nichž lze usuzovat na nebezpečí ohrožení bezpečnosti státu, narušení veřejného pořádku nebo maření či ztěžování výkonu rozhodnutí o správním vyhoštění. Nebezpečí narušení veřejného pořádku lze spatřovat i ve skutečnosti, že cizinec pobývá na území bez cestovního dokladu nebo bez víza. Na nebezpečí maření nebo ztěžování výkonu rozhodnutí o správním vyhoštění lze usuzovat například tehdy, pokud cizinec uvádí nepravdivé údaje o své totožnosti.

Podle § 2 zákona o pobytu cizinců se tento zákon nevztahuje na cizince, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu formou azylu nebo doplňkové ochrany a azylanta nebo osobu požívající doplňkové ochrany, pokud tento zákon nebo zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

Podle § 3a zákona o azylu je cizinec oprávněn učinit v zařízení pro zajištění cizinců prohlášení o **mezinárodní ochraně**. Toto oprávnění zaniká uplynutím 7 dnů

ode dne, kdy byl cizinec informován policií o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany. Policii je v § 3a zákona o azylu uložena povinnost informovat cizince o této možnosti v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. O tomto úkonu se sepisuje záznam. Jestliže cizinec učiní v zařízení pro zajištění cizinců prohlášení o mezinárodní ochraně a následně podá žádost o udělení mezinárodní ochrany, nemá to podle § 85a zákona o azylu na jeho podání právní postavení vyplývající z umístění vliv, to znamená, že tato skutečnost není sama o sobě důvodem pro ukončení zajištění (§ 127 zákona o pobytu cizinců). Zákon o azylu neumožňuje učinit prohlášení o mezinárodní ochraně cizinci, který byl zajištěn za účelem předání nebo průvozu podle mezinárodní smlouvy nebo předpisu ES.

K rozhodování o zajištění je příslušné oblastní ředitelství služby cizinecké policie (§ 164 zákona o pobytu cizinců) a všechna jeho dislokovaná pracoviště.

Na řízení o zajištění podle zákona o pobytu cizinců se nevztahují části druhá a třetí správního řádu. O zajištění za účelem správního vyhoštění se vydává písemné **rozhodnutí** opatřené odůvodněním, které je cizinci doručováno. Z odůvodnění musí vyplývat existence konkrétních skutečností odůvodňujících obavu, že by cizinec mohl ohrozit bezpečnost státu, závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo mařit anebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění. Jestliže cizinec odmítne rozhodnutí převzít, pořídí o tom policie záznam. Rozhodnutí nabývá právní moci doručením nebo odmítnutím cizince rozhodnutí převzít.

Doba zajištění nesmí překročit 180 dnů a počítá se od okamžiku omezení osobní svobody (§ 125 zákona o pobytu cizinců). Doba zajištění cizince mladšího 18 let nesmí překročit 90 dnů. Policie je povinna po celou dobu zajištění zkoumat, zda důvody zajištění trvají.

Zajištění musí být podle § 127 zákona o pobytu cizinců bez zbytečného odkladu **ukončeno**, jestliže zanikne důvod pro zajištění, rozhodne-li soud ve správním soudnictví o zrušení rozhodnutí o zajištění cizince, nebo nařídí-li soud v řízení podle § 200o a následujících §§ občanského soudního řádu - 99/1963 Sb.,⁴⁸ propuštění cizince, je-li cizinci udělen azyl nebo doplňková ochrana nebo je-li cizinci povolen

⁴⁸ *Občanský soudní řád 99/1963 Sb.*, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 1963, částka 56, ze dne 17. prosince 1963, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW:

dlouhodobý pobyt za účelem ochrany na území.

Zajištění cizince za účelem jeho **předání** nebo **průvozu** upravuje § 129 zákona o pobytu cizinců. Podle odst. 1 citovaného ustanovení policie zajistí na dobu nezbytně nutnou cizince, který neoprávněně vstoupil nebo pobýval na území, za účelem jeho předání podle mezinárodní smlouvy nebo přímo použitelného právního předpisu ES. Přímo použitelným předpisem vztahujícím se k předávání cizinců je Nařízení Rady ES č. 343/2003⁴⁹ ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (tak zvané „dublinké řízení“). Policie je podle ustanovení § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců oprávněna zajistit též provázeného cizince v případě, že jeho průvoz nelze dokončit bez přestávky.

O zajištění podle § 129 zákona o pobytu cizinců policie neprodleně sepíše **záznam** obsahující údaje o totožnosti zajištěného cizince, datumu, čase a místu zajištění a důvodu předání nebo průvozu. Pokud má doba zajištění překročit 48 hodin (při průvozu leteckou cestou 72 hodin), vydá se zajištění za účelem předání nebo průvozu rozhodnutí. Pro právní moc tohoto rozhodnutí platí totéž co pro rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění. Na základě rozhodnutí se cizinec umístí do zařízení pro zajištění cizinců, doba zajištění nesmí překročit 180 dnů od okamžiku omezení osobní svobody.

Po linii správního řízení nejsou proti rozhodnutí o zajištění přípustné opravné prostředky.

Zákonnost rozhodnutí je **přezkoumávána** soudem ve správním soudnictví na základě žaloby podle § 65 a násl. soudního řádu správního.⁵⁰ O žalobě rozhoduje krajský soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který vydal napadené rozhodnutí. Žaloba proti rozhodnutí o zajištění cizince je vedena ve výčtu věcí, jež mají

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1963/zakon_4q.html#castka_56>.

⁴⁹ Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států, Úřední věstník L 050, 25. února 2003, s. 0001-0010, [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW:

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:050:0001:01:CS:HT>>.

⁵⁰ Zákon číslo 150/2002 Sb., *soudní řád správní*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 61, ze dne 17. dubna 2002, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/zakon_04.html#castka_61>.

správní soudy vyřizovat přednostně (§ 56 odst. 2 soudního řádu správního).

Policie je podle § 126 písm. b) zákona o pobytu cizinců povinna neprodleně po zajištění poučit zajištěného cizince v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět, o možnosti **soudního přezkumu** zákonnosti zajištění. Nelze-li tento jazyk zjistit a nelze-li toto seznámení provést ani jiným způsobem, policie cizince poučí předáním písemně vyhotoveného poučení v základních světových jazycích o možnosti soudního přezkumu zákonnosti zajištění. O předání písemně vyhotoveného poučení policie sepíše záznam. Poučení je rovněž součástí rozhodnutí o zajištění.

Nově byl do zákona o pobytu cizinců zařazen § 123a - tzv. **dobrovolný návrat**, kdy zajištěný cizinec je oprávněn podat žádost o dobrovolný návrat do země, jejímž je občanem, nebo do jiného státu, který cizinci umožní vstup na své území. Cizinec je pak povinen ministerstvu vnitra dodatečně uhradit přepravní náklady v poloviční výši.

Se správním řízením ve věci správního vyhoštění cizince z území ČR podle zákona o pobytu cizinců souvisí řada úkonů a vyhotovení písemných dokumentů. Nelze opomenout jaká pozornost musí být věnována obsahu a právním náležitostem všech vydávaných písemností, které jsou vytvářeny za velmi **ztížených podmínek** a to v **krátkém časovém úseku**.

6 NÁKLADY SPRÁVNÍHO VYHOŠTĚNÍ

Zákon o pobytu cizinců upravuje úhradu **nákladů** spojených se správním vyhoštěním zejména v § 123. V tomto ustanovení je definován rozsah nákladů, povinné subjekty a rozhodování o vzniku povinnosti konkrétního subjektu hradit tyto náklady.

Podle § 123 odst. 6 zákona o pobytu cizinců se do nákladů spojených se správním vyhoštěním zahrnují náklady na ubytování a stravování, přepravní náklady a ostatní nutné peněžité náklady (např. poplatek požadovaný některým zastupitelskými úřady za vystavení náhradního cestovního dokladu). Výše nákladů na stravování a ubytování cizince zajištěného za účelem správního vyhoštění, jakož i způsob výpočtu přepravních nákladů, je stanovena vyhláškou č. 447/2005 Sb., kterou se stanoví výše nákladů na ubytování, stravování a přepravu po území České republiky cizince zajištěného za účelem správního vyhoštění.⁵¹

Jednou z možností úhrady **nákladů** spojených se správním vyhoštěním je jejich úhrada z peněžních prostředků cizince, který má být vyhoštěn na základě rozhodnutí o správním vyhoštění. Podle § 167 zákona o pobytu cizinců je policie oprávněna zadržet peněžní prostředky zajištěného cizince a použít je k úhradě nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území a jeho vycestování z území, byť i částečně. V tomto případě se nejedná o řízení a není vydáváno rozhodnutí. Peníze jsou zadrženy a použity k úhradě vzniklých nákladů (zpravidla přepravní náklady, náklady na stravu) proti vydanému potvrzení. Cizinec zajištěný do zařízení pro zajištění cizinců je povinen předat peněžní prostředky do úschovy provozovateli zařízení a ministerstvo vnitra je podle § 146 zákona o pobytu cizinců oprávněno použít uschované peněžní prostředky k úhradě výdajů spojených s pobytem cizince v zařízení a se správním vyhoštěním. O použití a výši peněžních prostředků se cizinci vydá potvrzení.

Nelze-li náklady spojené se správním vyhoštěním uhradit některým z uvedených způsobů, nastupuje **povinnost třetích osob** uhradit uvedené náklady. Povinnost hradit náklady vzniká postupně osobě, která se k jejich úhradě zavázala v pozvání ověřeném policií, dále tomu, kdo cizince zaměstnal bez povolení k zaměstnání, tomu, kdo

⁵¹ Vyhláška číslo 447/2005 Sb., kterou se stanoví výše nákladů na ubytování, stravování a přepravu po území České republiky cizince zajištěného za účelem správního vyhoštění, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 2005, částka 156, ze dne 15. listopadu 2005, [cit. 2010-02-02].

zaměstnání bez povolení zprostředkoval, a dopravci, který nesplnil povinnost dopravit cizince zpět do zahraničí (§ 104 zákona o pobytu cizinců). V těchto případech je o vzniku povinnosti uhradit náklady spojené se správním vyhoštěním vydáváno rozhodnutí. Rozhodnutí nabývá právní moci doručením nebo odmítnutím převzetí, není tedy proti němu přípustné odvolání (§ 123 zákona o pobytu cizinců). Jednoinstančnost řízení je odůvodněna tím, že není zakládána nová povinnost, pouze se stanovuje jeden z okruhu povinných subjektů.

Pokud nelze náklady spojené se správním vyhoštěním uhradit žádným z uvedených způsobů, nese je policie, jde-li o cizince zajištěného podle zákona č. 273/2008 Sb.,⁵² o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, v ostatních případech ministerstvo vnitra. V rámci nyní projednávané novelizace je navrhován způsob posílení efektivity vymáhání těchto nákladů spočívající v zabránění vstupu na území těm cizincům, kteří neuhradili náklady spojené se správním vyhoštěním.

Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/zakon_11.html#castka_156>.

⁵² Zákon číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, [on line]. Praha: Sběrka zákonů České republiky, ročník 2008, částka 91, ze dne 11. srpna 2008, [cit. 2010-02-10].

ZÁVĚR

Zákon o pobytu cizinců byl od nabytí účinnosti v lednu 2000 do doby sepsání této bakalářské práce již sedmnáctkrát novelizován, patří tedy k normám, které se mění velmi často. Tato skutečnost je dána zejména nutností zohlednit normy Evropské unie. Podobně je to i se zákonem o azylu, který byl dosud novelizován patnáctkrát.

Zákon o pobytu cizinců obsahuje již v současném znění úpravy, které jsou uplatňovány od přistoupení České republiky k Schengenské úmluvě. I tato ustanovení jsou nadále předmětem změn souvisejících se zpřesňováním výkladů některých postupů. Dále je to nutnost reagovat na právní předpisy EU/ES přijaté v cizinecké a azylové oblasti a dále plná transpozice Směrnice Rady 2001/51/ES⁵³ ze dne 28. června 2001. Směrnice harmonizuje postihy přepraveců v zemích Evropské unie, kteří nedodrží příslušné povinnosti. Směrnice doplňuje článek 26 Schengenské úmluvy tím, že vymezuje a rozšiřuje odpovědnost přepraveců a jejich postihování deklaruje jako nástroj boje proti nelegální migraci. Členské státy musí na základě této Směrnice přizpůsobit veškeré vnitrostátní předpisy principu, podle kterého je povinností přepraveců ujistit se, že osoby třetích zemí mířících na území Evropské unie, mají veškeré cestovní dokumenty, případně další doklady, v pořádku. Pokud se tak nestane, v článku 3 Směrnice se píše, že je povinností přepravce zajistit na vlastní náklady odvoz/návrat nelegálního migranta za hranice Evropské unie. Podle Směrnice, článek 5, mohou členské státy Evropské unie sankcionovat přepravce i jinak, než jen finančně, může jít o konfiskaci dopravních prostředků či pozastavení nebo odebrání licence. V praxi však v současné době není tohoto ustanovení využíváno v takovém rozsahu, jak by bylo pro Českou republiku optimální.

S ohledem na vývoj projednávání některých dalších norem v rámci Evropské unie, například návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o vízovém informačním systému - VIS a výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy, návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních standardech a postupech členských států v případě návratu nelegálně pobývajících příslušníků třetích zemí, lze očekávat nutnost dalších novelizací zákona o pobytu cizinců.

Dostupné na WWW: < <http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu.aspx>>.

⁵³ Směrnice Rady 2001/51 doplňující ustanovení čl. 26 Schengenské úmluvy (tzv. Směrnice o pokutování přepraveců), ze dne 28. července 2001, [on line]. Praha : [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW:

Vzhledem k množství novel zákona o pobytu cizinců a z toho plynoucí nepřehlednosti zákona bylo rozhodnuto o zpracování věcného záměru nového zákona o pobytu cizinců. Nový zákon by měl především přinést v rámci možností zpřehlednění úpravy. Je velmi pravděpodobné, že obsah stávajícího zákona o pobytu cizinců bude rozdělen do dvou samostatných zákonů, z nichž jeden bude upravovat pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků a druhý pobyt občanů třetích zemí. Takový postup je odůvodněn především odlišnostmi v přístupu k těmto kategoriím cizinců.

Institut správního vyhoštění má v celém systému regulace pobytu cizinců své významné postavení. Pro mnohé těžko přizpůsobivé cizince je z hlediska postihu za jejich protiprávní jednání větší hrozbou než případné trestní řízení a v něm uložený trest. Často je i jedinou účinnou hrozbou. Při jeho aplikaci je však třeba postupovat uvážlivě a s velkou zodpovědností. Je třeba si uvědomit, že rozhodnutím o správním vyhoštění dochází ke značnému, i když zákonnému, zásahu do soukromého života cizince. Právní úprava svěřuje do rukou orgánů cizinecké policie značnou moc. Srovnáním délky trestu vyhoštění, které v praxi ukládají cizincům za spáchané trestné činy soudy a délkou možné platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění, jak ji stanoví zákon o pobytu cizinců je zřejmé, že orgány cizinecké policie mohou často svým rozhodnutím ovlivnit život cizince výraznějším způsobem než soud. Z tohoto pohledu by proto měly maximálně zodpovědně k celému řízení přistupovat a důsledně se zabývat hodnocením přiměřenosti rozhodnutí ve věci správního vyhoštění, jak ukládá zákon o pobytu cizinců.

Zlepšení v otázkách represivních opatření závisí zejména na zákonodárci, ale pro praktický výkon jsou neméně podstatnou záležitostí také objektivní náležitosti cizinecké policie. Jedná se zejména o materiální vybavení jednotlivých součástí. Například neprovázanost Schengenských a celorepublikových počítačových evidencí a informačních systémů jednotlivých složek cizinecké policie často ztěžuje a prodlužuje řízení, které se s cizincem vede.

Se správním řízením ve věci správního vyhoštění cizince z území České republiky podle zákona o pobytu cizinců souvisí řada úkonů, dokumentů a písemností. Nelze opomenout jaká pozornost musí být věnována obsahu a právním náležitostem všech vydávaných písemností, které jsou vytvářeny za ztížených podmínek a to

v krátkém časovém úseku.

V současné době, po vstupu České republiky do Schengenského prostoru a následném zrušení vnitřních hranic, orgánům cizinecké policie tak chybí aktuální informace o vstupu cizince na území České republiky, případně překročení vnější hranice Schengenského prostoru. Dříve při překročení státní hranice byl cestovní doklad cizince opatřen přechodovým razítkem ať při vstupu nebo výstupu. Tento údaj pak sloužil jako důležitý důkaz pro případná další řízení vedená s cizincem. Současně při označení cestovního dokladu byl stejný údaj zaveden do cizineckého informačního systému, který byl k dispozici všem příslušníkům Policie České republiky. Nyní v cizineckých evidencích, ať v národních či schengenských, postrádáme, jak již bylo výše uvedeno, zaznamenání data a místa překročení vnější hranice do anebo ze Schengenského prostoru cizincem. V současné době absenci této informace v cizineckém informačním systému považuji za závažný problém, který se dále promítá i ve vlastním průběhu vedení správního řízení a to jako chybějící důležitý důkaz, zvláště v případě, kdy cestovní doklad cizince není ani opatřen přechodovým razítkem při překročení vnější hranice již zmíněného Schengenského prostoru.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*, Praha : Policejní akademie ČR, 2006. 196 s. ISBN 80-7251-227-7.
2. JEMELKA, L., PONĎELÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008. (Beckova edice komentované zákony). 592 s. ISBN 978-80-7179-784-5.
3. Souborné informace, ročník 2009. Souborné publikace, kód publikace 1414-09, *Cizinci v České republice 2009*, Praha : Český statistický úřad, 2009. 274 s. ISBN 978-80-250-1993-1.

Elektronické zdroje

1. *Nález Ústavního soudu č. 159/1998 Sb., ze dne 13. května 1998 ve věci návrhu na zrušení § 14 odst. 1 písm. f) a odst. 4, § 15 odst. 2 a § 16 odst. 3 zákona č- 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky, v platném znění*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1998, částka 55, ze dne 13. července 1998, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1998/zakon_07.html#castka_55>.
2. *Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států*, Úřední věstník L 050, 25. února 2003, s. 0001-0010, [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.
3. *Nařízení Rady (ES) č. 2133/2004 ze dne 13. prosince 2004, kterým se příslušným orgánům členských států ukládá povinnost systematicky opatřovat otiskem razítka cestovní doklady státních příslušníků třetích zemí při překročení vnějších hranic členských států a kterým se k tomuto účelu mění prováděcí úmluva k Schengenské dohodě a Společná příručka*, Úřední věstník L 369, 16. prosince 2004, s. 0005 - 0010, [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R2133:CS:HTML>>.

4. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20.12.2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II). [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.
5. *Občanský soudní řád 99/1963 Sb.*, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 1963, částka 56, ze dne 17. prosince 1963, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1963/zakon_4q.html#castka_56>.
6. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí 209/1992 Sb., ve znění Sdělení číslo 41/1996 Sb., *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*, [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://www.novatrixprint.cz/umluva-o-ochrane-lidskych-prav-a-svobod.html>>.
7. *Směrnice Evropského parlamentu a rady 2004/38/ES ze dne 29.4.2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států*, Úřední věstník Evropské unie L 158 s. 0077 - 0123 z 30. dubna 2004. [on line]. Praha : [cit. 2010-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:158:0077:01:CS:HT>>.
8. *Směrnice Evropského parlamentu a rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí*, Úřední věstník Evropské unie L 348. s. 98 - 107 z 24. prosince 2008.
9. *Směrnice Rady 2001/51 doplňující ustanovení čl. 26 Schengensk é úmluvy (tzv. Směrnice o pokutování přepravních)*, ze dne 28. července 2001, [on line]. Praha : [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957324>>.
10. Ústavní zákon číslo 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sběrka zákonů České republiky, ročník 1993, částka 1, ze dne 28. prosince 1992, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1992/zakon_2.html#castka_1>.
11. *Úmluva o provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie, Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, podepsané dne 19.6.1990, ve znění pozdějších předpisů*, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5120&d=52877>>.

12. Vyhláška číslo 274/2004 Sb., *terou se stanoví nemoci, které by mohly ohrozit veřejné zdraví, a seznam nemocí a postižení, které by mohly závažným způsobem ohrozit veřejný pořádek*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 88, ze dne 30. dubna 2004, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/zakon_04.html#castka_8>.
13. Vyhláška číslo 447/2005 Sb., *terou se stanoví výše nákladů na ubytování, stravování a přepravu po území České republiky cizince zajištěného za účelem správního vyhoštění*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2005, částka 156, ze dne 15. listopadu 2005, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/zakon_11.html#castka_156>.
14. Vyhláška číslo 520/2005 Sb., *o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2005, částka 178, ze dne 28. prosince 2005, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/zakon_12.html#castka_178>.
15. Zákon číslo 455/1991 Sb., *o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1991, částka 87, ze dne 15. listopadu 1991, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/zakon_11.html#castka_87>.
16. Zákon číslo 208/1993 Sb., *Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1993, částka 52, ze dne 6. srpna 1993, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1993/zakon_3q.html#castka_52>.
17. Zákon číslo 325/1999 Sb., *o azylu a o změně zákona číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1999, částka 106, ze dne 23. prosince 1999, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1999/zakon_12.html#castka_106>.
18. Zákon číslo 326/1999 Sb., *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 1999, částka 106, ze dne 23. prosince 1999, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1999/zakon_12.html#castka_106>.

19. Zákon číslo 101/2000 Sb., *o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2000, částka 32, ze dne 25. dubna 2000, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/zakon_04.html#castka_32>.
20. Zákon číslo 2/2002 Sb., *kterým se mění zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu) a některé další zákony*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 2, ze dne 17. ledna 2002, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1999/zakon_12.html#castka_2>.
21. Zákon číslo 150/2002 Sb., *soudní řád správní*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 61, ze dne 17. dubna 2002, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/zakon_04.html#castka_61>.
22. Zákon číslo 217/2002 Sb., *kterým se mění zákon číslo 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 140/2001 Sb., zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 1283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech), a zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění zákona č. 2/2002 Sb.*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2002, částka 83, ze dne 27. května 2002, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/zakon_15.html#castka_83>.
23. Zákon číslo 221/2003 Sb., *o dočasné ochraně, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2003, částka 79, ze dne 31. července 2003, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2003/zakon_07.html#castka_79>.
24. Zákon číslo 435/2004 Sb., *o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 143, ze dne 23. července 2004, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/zakon_07.html#castka_143>.
25. Zákon číslo 500/2004 Sb., *správní řád, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2004, částka 174, ze dne 24. září

2004, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/zakon_09.html#castka_174>.

26. Zákon číslo 428/2005 Sb., kterým se mění zákon číslo 326/1999 Sb., *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2005, částka 147, ze dne 25. října 2005, [cit. 2010-02-02]. Dostupné na WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/zakon_10.html#castka_146>.

27. Zákon číslo 273/2008 Sb., *o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů*, [on line]. Praha : Sbírka zákonů České republiky, ročník 2008, částka 91, ze dne 11. srpna 2008, [cit. 2010-02-10]. Dostupné na WWW:

<<http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu.aspx>>.

ABSTRAKT

DOLEJŠÍ, J. *Správní řízení ve věci správního vyhoštění : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 62 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Jozef Bandžak.

Klíčová slova: správní řízení, zákon o pobytu cizinců, správní vyhoštění, náklady správního řízení, výkon rozhodnutí, soudní přezkum, mezinárodní ochrana, nežádoucí osoba, Schengenský prostor, Evropská unie.

Bakalářská práce pojednává o správním vyhoštění definovaném v ustanovení zákona o pobytu cizinců, jako ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území. Institut správního vyhoštění představuje zásadní a determinující faktor života mnohých migrantů na našem území. Správní vyhoštění ve své podstatě znamená ukončení pobytu cizince na území České republiky na základě rozhodnutí cizinecké policie. V cizineckém zákoně jsou taxativně vymezeny důvody, na jejichž základě policie vydá rozhodnutí o správním vyhoštění, ať už cizinec narušil veřejný pořádek nebo ohrozil veřejné zdraví, je zaměstnán v rozporu s právními předpisy či například pobývá-li na území bez cestovního dokladu. Tento zákon rovněž specifikuje podmínky, za kterých lze různým vyjmenovaným kategoriím osob vydat rozhodnutí o správním vyhoštění. Účinky těchto rozhodnutí o správním vyhoštění se pak v návaznosti na důvody, tedy podle závažnosti přestupku, liší svojí délkou, která je stanovena ve lhůtách s maximálním limitem tří, pěti a deseti let.

S přístupem České republiky do Schengenského prostoru, kdy se jedná zejména o volný pohyb osob po tomto prostoru, je problematika kontroly oprávněného pobytu cizince na území a jeho případné řešení stále aktuálnější otázkou i s pohledem do budoucna, kdy této problematice bude třeba věnovat stále větší pozornost.

ABSTRACT

DOLEJŠÍ, J. Administrative proceedings on administrative expulsion : *Bachelor thesis*.
České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 62 s.
Supervisor : JUDr. Jozef Bandžak.

Key words: administrative proceedings, law on foreigners, administrative expulsion, expenses of administrative proceedings, achievement of the decision, court review, international protection, unwanted person, Schengen area, European Union.

Bachelor work treats the administrative expulsion defined by law on foreigners like the termination of stay of foreigners on the territory which is connected to the assessment of time till leaving the country, and time of restriction of time when foreigners are not allowed to enter the country. The institute of administrative expulsion presents the fundamental and determinative element in life of many foreigners on our territory. Administrative expulsion in principle means the termination of stay of foreigners on the territory of the Czech Republic according to the decision of immigration police. In the law on foreigners are laid down the enumerative reasons for issuing the decision on administrative expulsion. It is for example upsetting of public order, threatening of public health, illegal work or staying on territory without travel document. The law also specifies the conditions on which can be issued the decision on administrative expulsion. Effects of these decisions on administrative expulsion are interdictions of banning from the territory for three, five or ten years, regarding the relevance of offence.

Since the Czech Republic joined the Schengen area and by that acknowledged especially free movement of persons, the control of stay of foreigners in the territory and its possible solutions remain extraordinary actual now as well as in future and high attention has to be paid on that.